

Ръководство за разработване на програма от мерки за опазване на морската среда в България

Прилагане на член 13 Рамкова директива за морска стратегия на ЕС (2008/56/ЕО)

Черноморски залив в района на Тюленово, България; Източник: Т. Милкова (БДЧР)

Настоящото ръководство е разработено в рамките на проект „Прилагане на Рамкова директива за морска стратегия (РДМС) в България – разработване на програми от мерки съгласно член 13“. Проектът е финансиран от Програмата за консултантска помощ (ААР) на Федералното министерство на околната среда за опазване на околната среда в страните от Централна и Източна Европа, Кавказкия регион и Централна Азия, както и други страни, граничещи с Европейския съюз. Програмата се ръководи от Агенцията по околна среда на Германия (Umweltbundesamt, UBA). Отговорността за съдържанието на настоящата публикация се поема от авторите.

Редакционна колегия

Таня Милкова (БДЧР), Стела Барова (БДЧР),
Андреа Вайс (UBA), Катарина Ленц (UBA)

Автори

Томас Дворак, Мария Берглунд, Гуидо Шмидт

www.fresh-thoughts.eu

Едуард Интервис, Щефан Гьорлиц

www.intersus.eu

Съдържание

Списък на съкращенията	4
Списък с таблици	5
Списък с фигури	5
Списък с карета (изводи)	5
1 Въведение	6
1.1 Информация за това ръководство.....	6
1.2 Морски стратегии по РДМС	8
1.3 РДМС в контекста на други европейски и международни политики	10
2 Организация на изпълнението на РДМС в България.....	14
3 Регионално сътрудничество	17
4 Концепция на Програмата от мерки по РДМС.....	20
4.1 Отправна точка при съставяне и актуализиране на ПоМ	20
4.2 Интегриране на съществуващите и новите мерки.....	21
4.3 Понятието „мярка“	23
5 Подход при съставяне и актуализиране на ПоМ	25
Стъпка 1: Какви са поставените екологични цели съгласно чл. 10 от РДМС за постигане на ДСМОС?	26
Стъпка 2: Преглед на приноса на мерките за постигане на целите по РДМС.....	26
Стъпка 3: Какви са необходимите корекции на мерките или нови мерки, за да се	29
Стъпка 4: Оценка на въздействието на новата мярка	32
Стъпка 5: Съставяне на ПоМ.....	34
Стъпка 6: Консултации с обществеността	36
Стъпка 7: Финализиране на проекта	40
6 Морски защитени територии	41
7 Изключения.....	45
8 Осигуряване на финансиране за изпълнение на мерките	48
9 Екологична оценка (ЕО)	50
9.1 Преглед на процедурите по ЕО	50
9.3 Трансгранични консултации	54
10 Привеждане на ПоМ в изпълнение.....	55
11 Междинен доклад за изпълнението.....	57
12 Използвана литература	58
Приложение 1: Формуляр за информационен лист за нови мерки (Категория 2, чл. 13, параграф 1 и 3 от РДМС)	61
Приложение 2: Списък на компетентните органи и заинтересованите лица, ангажирани в първия цикъл по РДМС в България.....	64
Приложение 3: Законови изисквания на ЕС, свързани с участието на обществеността във водния сектор ..	66
Приложение 4: Проект Проект на пътна карта за България за преразглеждане и актуализация на ПоМ – втори цикъл по РДМС	70

Списък на съкращенията

ААР	Програма за консултантска помощ
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
BG	България
BMUB	Федерално министерство на околната среда, опазването на природата, строителството и ядрената безопасност (Германия)
БДЧР	Басейнова дирекция „Черноморски район“ (България)
Букурещка конвенция	Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване
вж.	виж
CIS	Обща стратегия за изпълнение на ЕС
ДСКОС	Директива за стандарти за качество на околната среда (2008/105/ЕО, изменена с Директива 2013/39/ЕС)
ЕС	Европейски съюз
ДН	Директива за наводненията (2007/60/ЕО)
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
ДСОС	Добро състояние на морската околна среда
HELCOM	Комисия за опазване на морската среда на Прибалтийските държави
ИУКЗ	Интегрираното управление на крайбрежни зони
IMO	Международна морска организация
MARPOL	Международна конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби от 1973 г., изменена с Протокол от 1978 г., свързан с нея, и с Протокол от 1997 г.
МОСВ	Министерство на околната среда и водите (България)
МЗТ	морска защитена територия
КГМС	Координационна група за морска стратегия
РДМС	Рамкова директива за морска стратегия (2008/56/ЕО)
МПП	Морско пространствено планиране
ДМПП	Директива за морското пространствено планиране (Директива 2014/89/ЕС)
НПО	неправителствена организация
OSPAR	Конвенция за защита на морската среда на Североизточния Атлантически океан
ПоМ	Програма от мерки (чл. 13 от РДМС)
УО	участие на обществеността
ПУРБ	План за управление на речния басейн
RO	Румъния
НООСМВ	Наредба за опазване на околната среда в морските води
РМК	Регионални морски конвенции
ЕО	Екологична оценка
UBA	Агенция по околна среда на Германия (Umweltbundesamt)
ИКЕ на ООН	Икономическа комисия на ООН за Европа
UNEP	Програма за околната среда на ООН
РДВ	Рамкова директива за водите (2000/60/ЕО)
РГ DIKE	Работна група на ЕС по CIS на РДМС относно обмена на данни, информация и знания
РГ POMESA	Работна група на ЕС по CIS на РДМС относно програмите от мерки, икономическия и социалния анализ

Списък с таблици

таблица 1: Срокове по РДМС, свързани със създаването, актуализирането и изпълнението на ПоМ	9
таблица 2: Примерен вътрешен формат за докладване на изпълнението на мерките.	16
таблица 3: Начини на действие и определения	23
таблица 4: Въпроси, които трябва да бъдат докладвани в ПоМ.....	34
таблица 5: Законови изисквания на ЕС, свързани с участието на обществеността (УО)	66

Списък с фигури

Фигура 1: Цикълът по РДМС	8
Фигура 2: Илюстрация на рамковия характер на РДМС и РДВ.....	11
Фигура 3: Инструменти за планиране, свързани с морските, крайбрежните и сладките води.	12
Фигура 4: Структура на взаимодействие при изпълнение на Морската стратегия в България.....	16
Фигура 5: Категории съществуващи и нови мерки	22
Фигура 6: Стъпки за съставяне и актуализиране на ПоМ.....	25
Фигура 7: Инструменти за съ-финансиране на ЕС	48
Фигура 8: Стъпки при процедурата по ЕО	51

Списък с карета

Карета 1: Изводи – Разработване на общи мерки	18
Карета 2: Изводи –Участие в прилагането на РДВ и РДМС	28
Карета 3: Изводи –Преминаване от структурни към технически мерки.....	30
Карета 4: Изводи – Подход за количествен анализ на разходите, ефективността и ползите.....	33
Карета 5: Изводи – Сътрудничество при организиране на участие на заинтересованите страни	37
Карета 6: Изводи – Рационализиране на участието в първия цикъл по РДМС	39
Карета 7: Изводи –Улесняване на работата по доклада за околната среда.....	53

1 Въведение

1.1 Информация за това ръководство

Настоящото ръководство е разработено в рамките на *Програмата за консултантска помощ (ААР) за опазване на околната среда в страните от Централна и Източна Европа, Кавказкия регион и Централна Азия, както и други страни, граничещи с Европейския съюз* – програма на Федералното министерство на околната среда, опазването на природата, строителството и ядрената безопасност на Германия (BMUB). Проектът по програма ААР, финансиран от BMUB, с участието на България и със заглавие „Прилагане на Рамкова директива за морска стратегия (РДМС) 2008/56/ЕО в България – разработване на програми от мерки съгласно член 13“ се изпълни в периода от 2015 до 2017 г. и се ръководи от Агенцията по околна среда на Германия (UBA). UBA сключи договор с Fresh Thoughts Consulting и InterSus за предоставяне на консултантска помощ на Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БДЧР), която е част от структурата на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) на България. Консултантската помощ беше концентрирана основно върху концептуални подходи, процедури и методологии за съставяне на националната Програма от мерки (ПоМ съгласно Рамковата директива за морска стратегия на ЕС (2008/56/ЕО, РДМС) и за изпълнение на ПоМ в България.

Ръководството има следните цели:

- да предостави практически наръчник за съставяне и актуализиране на ПоМ съгласно чл. 13 от РДМС в България и за координиране на процеса на национално ниво. То обхваща придобития опит в съставянето на първата ПоМ в България през 2015/2016 (наричана от тук нататък „ПоМ 2016–2021“). В това си качество, ръководството е насочено към различни институции в България, които участват в разработването и прилагането на РДМС и ПоМ;
- да послужи като основен документ, който улеснява докладването към ЕС;
- да послужи като средство за двустранна координация и за общо резбиране с Румъния на концептуално ниво. Ръководството взема под внимание *финансирувания от ЕС проект „Техническа и административна подкрепа за общо прилагане на РДМС в България и Румъния – Фаза II¹ за Общ документ за регионална координация на мерките по чл. 13 от РДМС в морски регион Черно море²*, съставянето на който е възложено на АРКАДИС (наричан от тук нататък „Проект АРКАДИС по РДМС за подкрепа на Черноморския регион“);
- да бъде образец за добра практика и принос за Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване (Букурещката конвенция) в насърчаването на регионалното сътрудничество и координация.

¹ Вижте http://www.bsbd.org/v2/uk/page_3356626.html. Техническата и административна подкрепа за общо прилагане на Рамковата директива за морска стратегия (РДМС) в България и Румъния – Фази от I до III осигури подкрепа за регионална координация и изграждане на капацитета в рамките на три фази, изпълнени чрез три последователни проекта; за повече информация вижте http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/bucharest/index_en.htm

² Окончателен доклад: Rommens et al. (2015), <http://www.bsbd.org/UserFiles/File/projects/Final%20report%20-%20Phase%20II.pdf>.

Ръководството е разработено на базата на документацията на Общата стратегия за изпълнение на РДМС (CIS) на ЕС. Процесът по създаване на Обща стратегия за изпълнение на РДМС на ЕС даде като резултат ръководство за изискванията на РДМС за съставяне на ПоМ и свързаните с тях доклади съгласно чл. 13 (и чл. 14) от РДМС:

- Програма от мерки съгласно Рамковата директива за морска стратегия – препоръки за прилагане и докладване, 25 ноември, 2014 г.; наричани от тук нататък → [Ръководство №10 съгласно CIS на РДМС на ЕС](#)³,
- Докладване по Програми от мерки (чл. 13) и по изключения (чл. 14) за Рамковата директива за морска стратегия, 5 ноември, 2015 г.; наричан от тук нататък → [Ръководство №12 съгласно CIS на РДМС на ЕС](#)⁴,

При бъдещите актуализации на ПоМ в България, Ръководството ще трябва да се разглежда с оглед на напредъка и допълнителните ръководства, съставени в резултат от процеса на CIS на РДМС на ЕС. Това включва всякакви предстоящи ръководства от Европейската комисия съгласно чл. 14 от РДМС, въз основа на нейната оценка на ПоМ 2016–2021 на България.

В разделите от 1 до 3, ръководството излага контекстуална информация за РДМС, нейното прилагане в България и координацията на нейното прилагане в Черноморския регион. В раздел 4 са изложени основните изисквания на РДМС, свързани със създаването на ПоМ. Раздел 5 съдържа подробни насоки за разработването и адаптирането на ПоМ в България, след което са разгледани седем последователни стъпки за планиране и съставяне на ПоМ на практика. Той е допълнен в Приложения от 1 до 4 с практически инструменти, като шаблон за информационен лист за мерките по РДМС; списък на съответните заинтересовани страни, които трябва да бъдат консултирани; преглед на изискванията на ЕС за участие на обществеността във водния сектор в подкрепа на оптимизирането на националните процеси на планиране; както и проект на пътна карта за преразглеждане и актуализация на ПоМ, които трябва да бъдат докладвани през 2022. Разделите от 6 до 10 разглеждат конкретни проблеми и процедури, свързани със: морските защитени територии като част от ПоМ; изключения относно постигането или своевременното постигане на ДСМОС (чл. 14 от РДМС); средства за осигуряване на финансиране за изпълнение на мерките; процедурите по екологична оценка; както и привеждането на ПоМ в изпълнение. В раздел 11 е представена гледната точка за бъдещото междинно докладване по прилагането на ПоМ съгласно чл. 18 от РДМС. Източниците, упоменати в Ръководството, са посочени в Раздел 12.

В това Ръководство, каретата в началото на разделите и подточките цитират приложимото законодателство, което трябва да се спазва при разработването и актуализирането на ПоМ. Каретата също подчертават примери за изводи през първия цикъл на РДМС. В края на някои раздели или подточки са включени препоръки със съвети относно бъдещото прилагане на РДМС. Препоръките, както и ръководството като цяло, са изведени от практическия опит на България в прилагането на РДМС до момента и по-специално в разработването на ПоМ за 2016-2021.

³ Европейска комисия (2014a), https://circabc.europa.eu/sd/a/0ee797dd-d92c-4d7c-a9f9-5dff36d2065/GD10%20-%20MSFD%20recommendations%20on%20measures%20and%20exceptions_25-11-2014.pdf

⁴ Европейска комисия (2015a), <https://circabc.europa.eu/sd/a/aa788b20-badf-4125-87a7-08aba9633016/GD12%20-%20Guidance%20on%20Art%2013-14%20Reporting.pdf>

1.2 Морски стратегии по РДМС

РДМС установява рамка, на база на която държавите членки трябва да предприемат необходимите мерки за постигане или поддържане на добро състояние на морската околна среда (ДСМОС) най-късно до 2020 г. Всяка държава членка трябва да разработи и приложи морска стратегия за морските си води, за всеки засегнат морски регион или подрегион, в съответствие с плана за действие, изложен в РДМС, стъпките на които се актуализират на всеки шест години (Фигура 1).

Фигура 1: Цикълът по РДМС.

Като първа стъпка, държавите членки трябва да извършат първоначална оценка на състоянието на околната среда в техните морски води (чл. 8 от РДМС), да определят какво представлява ДСМОС (чл. 9 от РДМС) и да определят екологични цели (чл. 10 от РДМС) през 2012 г. Като втора подготвителна стъпка, държавите членки трябва да съставят програми за мониторинг за текуща оценка на състоянието на околната среда в техните морски води през 2014 г. (чл. 11 от РДМС). Въз основа на тези стъпки, държавите членки трябва да съставят регионално координирани и последователни ПоМ до края на 2015 г. с цел постигане или поддържане на ДСМОС и да приложат ПоМ на практика до края на 2016 г. (чл. 13 от РДМС). При съставянето на ПоМ, държавите членки могат да определят изключения в рамките на своите морски води, в които, поради някои от причините, посочени в чл. 14 от РДМС, екологичните цели или ДСМОС не могат да бъдат постигнати във всички аспекти чрез мерките, предприети от тази държава членка, или които не могат да бъдат постигнати в рамките на съответния график. В чл. 15 от РДМС е изложена официалната процедура за препоръки за действие от страна на ЕС в случаите, когато държава членка идентифицира проблем, който не може да бъде решен на национално ниво, или който е свързан с друга политика на ЕС или с международно споразумение. Сроковете по РДМС, свързани със съставянето и прилагането на ПоМ, са посочени в Таблица 1.

Таблица 1:Срокове по РДМС, свързани със създаването, актуализирането и изпълнението на ПоМ

До:	Действие	Връзка с РДМС
31.12.2015	Съставяне на ПоМ за постигане или поддържане на ДСМОС (първи цикъл по РДМС)	Чл. 5, параграф 2, б. "б"(i) и чл. 13, параграф 1, 2 и 3
31.03.2016*	Уведомяване на Европейската комисия и останалите държави членки за ПоМ	Чл. 13, параграф 9
31.12.2016*	Прилагане на ПоМ на практика	Чл. 5, параграф 2, б. "б"(ii) и чл. 13, параграф 10
31.12.2018*	В срок от 3 години от публикуването на ПоМ съгласно чл. 19, параграф 2 от РДМС: Междинен доклад, описващ напредъка в изпълнението на ПоМ	Чл. 18
2020	Постигане и поддържане на ДСМОС	Чл. 1, параграф 1
31.12.2021*	Преглед и актуализация на ПоМ (втори цикъл по РДМС)	Чл. 17, параграф 2, б. "г" и чл. 13, параграф 2
* Повтаря се на всеки шест години		

Изискванията на РДМС са транспонирани в българското законодателство със Закона за водите и Наредбата за опазване на околната среда в морските води (НООСМВ), в сила от 30 ноември, 2010 г. Разработването и изпълнението на ПоМ на национално ниво е задача на Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БДЧР, гр. Варна), която е част от структурата на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) на България. Със съставянето на ПоМ 2016–2021, България изпълни и прие своята Морска стратегия съгласно РДМС на 29 декември, 2016 г.

През 2014 г. Европейската комисия публикува своята оценка съгласно чл. 12 от РДМС на докладите за изпълнение на чл. 8, 9 и 10 от РДМС от държавите членки.⁵ Пакетът с оценка от ЕС съдържа технически оценки за всяка държава членка (включително [за България](#))⁶ и за всеки морски регион (включително [за Черноморски регион](#))⁷. В оценката си, Европейската комисия отправи няколко препоръки, които трябва да бъдат взети под внимание от България в по-нататъшния процес на прилагане на РДМС. Европейската комисия освен това установи, че координацията на прилагането на РДМС в четирите морски региона на ЕС, в т.ч. Черноморския регион, се нуждае от подобрене, и препоръча приносът на държавите членки към регионалната работа да бъде подсилен за целите на РДМС с помощта на подкрепата на ЕС. По отношение на регионалното ниво, основните аспекти (посочени в [COM \(2014\) 97](#)⁸ и [SWD \(2014\) 49](#)⁹) на препоръките на Европейската комисия, бяха:

⁵ Вижте http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/implementation/reports_en.htm за пакетът от доклади за оценка, в т.ч.: Доклад от Комисията към Съвета и към Европейския парламент от 20.02.2014 г. – първата фаза на прилагане на Рамковата директива за морска стратегия, [COM \(2014\) 97 окончателна версия](#); Работен документ на Комисията от 20.02.2014 г., Приложение към COM (2014) 97, окончателна версия – оценката и насоките на Европейската комисия; доклади за всяка страна и за всеки морски регион, [SWD \(2014\) 49, окончателна версия](#).

⁶ http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/implementation/pdf/national_reports.zip

⁷ http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/implementation/pdf/regional_reports.zip

⁸ Европейска комисия (2014b), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014DC0097>

⁹ Европейска комисия (2014c), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014SC0049>

- допълнително разработване за специфичните критерии за ДСМОС на ниво регион и на ниво екосистема, по-конкретно за тези дескриптори или параметри, за които липсва законодателство на ЕС;
- систематично идентифициране на празнотите в наличната информация, които пречат на по-амбициозното, базирано на риска определяне на ДСМОС и подпомагане на попълването на тези празноти, като същевременно се прилага принципът на предпазните мерки;
- синхронизиране на времевите графици и методологиите на регионалните оценки, за да станат те, в допълнение към останалите им цели, още по-полезни за държавите членки като база за тяхната оценка съгласно РДМС (например като резюме или обединяващ доклад¹⁰);
- съвместно идентифициране на празнотите в наличната информация и данни, и приемане на съвместни инициативи (например чрез проекти, научни инициативи или практики по събиране на данни) за своевременно попълване на тези празноти.

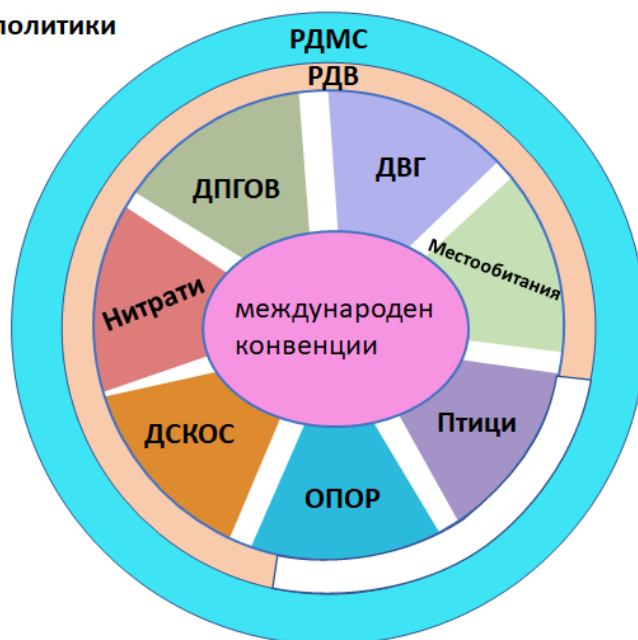
1.3 РДМС в контекста на други европейски и международни политики

РДМС се отнася за морските води, включително крайбрежните води съгласно определението в Рамковата директива за водите (2000/60/ЕО, РДВ), доколкото определени аспекти от състоянието на околната среда в морската среда вече не са адресирани чрез РДВ или друга нормативна рамка на ЕС.

Чл. 13, параграф 2 от РДМС призовава държавите членки да интегрират мерките, идентифицирани като необходими за постигане на ДСМОС, в ПоМ, която да взема под внимание съответните необходими мерки съгласно други нормативни документи на ЕС и международни споразумения (Фигура 2).

¹⁰ Понятие, използвано за обща документация на държавите членки на двустранно, подрегионално или регионално ниво в подкрепа на докладването и координираното прилагане на РДМС.

Интегриране на политики

Фигура 2: Илюстрация на рамковия характер на РДМС и РДВ. Илюстрацията показва тяхната връзка с други избрани политики и международни конвенции: ДПГОВ – Директива за пречистване на градските отпадъчни води; ДВГ – Директива за водите за къпане; Директива за местообитанията, Директивата за птиците; ОПОР – Обща политика в областта на рибарството; ДСКОС – Директива за стандарти за качество на околната среда; Директива за нитратите. Източник: Европейска комисия (2015b)¹¹

По-конкретно, това включва мерки в областта на политиката за водите на ЕС, като РДВ (2000/60/ЕО) и свързаната с нея Директива за стандарти за качество на околната среда (2008/105/ЕО, изм. от Директива 2013/39/ЕС), Директивата за пречистване на градските отпадъчни води (91/271/ЕИО), Директивата за нитратите (91/676/ЕИО) и Директивата за водите за къпане (2006/77/ЕО), както и мерки по други политики на ЕС, като Директивата за местообитанията (92/42/ЕИО), Директивата за птиците (2009/147/ЕО) и Общата политика в областта на рибарството. Международните споразумения, които имат връзка с ПоМ, включват например Букурещката конвенция¹², Международната конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби (MARPOL)¹³ и Конвенцията за управление на баластните води¹⁴.

Политиките на ЕС за морските и крайбрежните води през последните години постепенно се развива, като участието на обществеността вече е залегнало като основен принцип. От държавите членки се очаква да съставят документи за планиране по различните инструменти на ЕС, чийто географски обхват на приложение се припокрива с този на Морските стратегии по РДМС, като например:

¹¹https://circabc.europa.eu/sd/a/edb49c63-b374-4cef-904d-20266f1ae62e/MSCG_17-2015-06_GESCcross-cuttingIssues_v5.doc, p. 14.

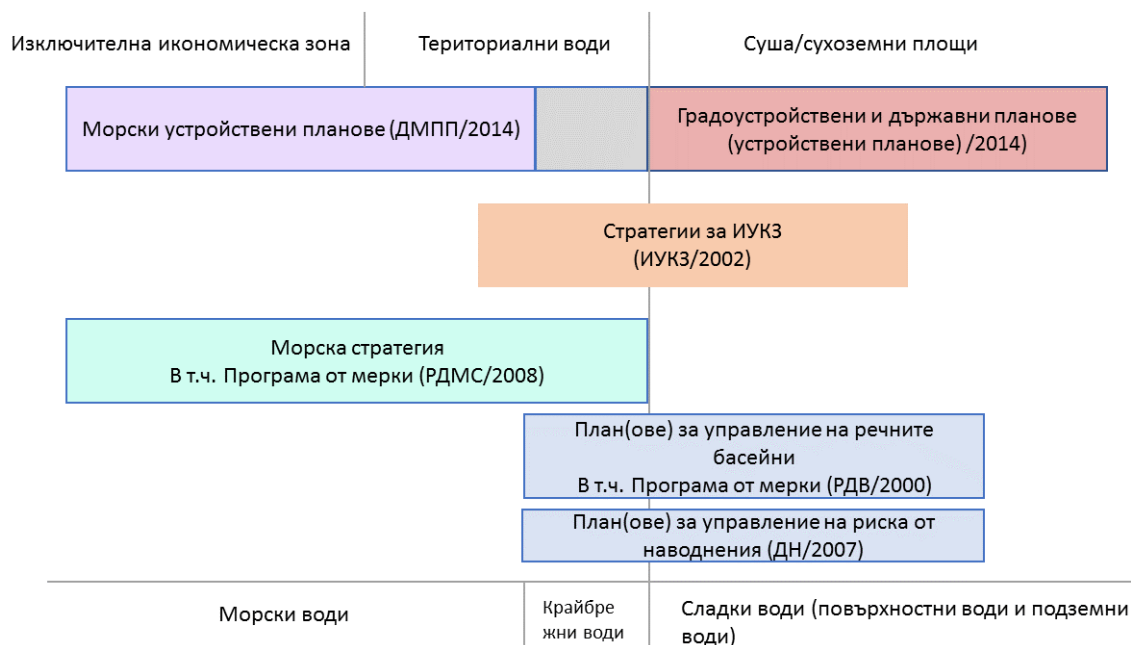
¹² Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване от 1992 г., достъпна на http://www.blacksea-commission.org/_convention-protocols.asp

¹³ IMO (1973): Международна конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби от 1973 г., изменена с Протокол от 1978 г., свързан с нея, и с Протокол от 1997 г. (MARPOL), достъпна на [http://www.imo.org/en/about/conventions/listofconventions/pages/international-convention-for-the-prevention-of-pollution-from-ships-\(marpol\).aspx](http://www.imo.org/en/about/conventions/listofconventions/pages/international-convention-for-the-prevention-of-pollution-from-ships-(marpol).aspx)

¹⁴ IMO (2004): Международна конвенция за контрол и управление на баластните води и утайките от кораби, достъпна на [http://www.imo.org/en/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Control-and-Management-of-Ships%27-Ballast-Water-and-Sediments-\(BWM\).aspx](http://www.imo.org/en/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Control-and-Management-of-Ships%27-Ballast-Water-and-Sediments-(BWM).aspx)

- Планове за управление на речните басейни съгласно РДВ и Планова за управление на риска от наводнения съгласно Директива за наводненията 2007/60/ЕО, като и двата вида планове обхващат крайбрежните води.
- Морски устройствени планове съгласно Директивата за морско пространствено планиране (МПП) 2014/89/ЕС, която се отнася за морски води, в т.ч. крайбрежни води или части от тях, освен в случаите, когато те попадат в градоустройствената или държавната устройствена система на съответната държава членка. Приложение VI от РДМС посочва управленски мерки, в т.ч. мерки, които влияят върху мястото и момента в който дадена дейност е допустимо да се случи; съответно РДМС посочва МПП като възможна мярка по РДМС.
- Интегрирано управление на крайбрежни зони (ИУКЗ), чиято цел е координирано изпълнение на различните политики, засягащи крайбрежните зони и свързани с дейности като опазване на природата, аквакултури, рибарство, селско стопанство, промишленост, производство на офшорна вятърна енергия, корабоплаване, туризъм, развитие на инфраструктурата и смекчаване на изменението на климата и адаптиране към него. На 30 май, 2002 г. е приета Препоръка на Европейския парламент и на Съвета относно прилагането на ИУКЗ в Европа (2002/413/ЕО)¹⁵.

Въпреки че всеки нормативен акт е посочил свой собствен географски обхват на действията, Фигура 3, съществуват припокривания, които трябва да бъдат взети под внимание, за да се осигури ефикасен и последователен процес на планиране и за да се сведе до минимум дублирането на участието на заинтересованите страни.

Фигура 3: Инструменти за планиране, свързани с морските, крайбрежните и сладките води. Имайте предвид, че РДВ се отнася за химичното състояние до 12-тата морска миля и за екологичното състояние до 1-вата морска миля навътре в морето от линията, от която се измерва териториалното море.

¹⁵ Вижте <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32002H0413>

Препоръка: По време на бъдещите процеси на преразглеждане и актуализиране на българските ПоМ, трябва във възможно най-висока степен да се използват и други нормативни документи на ЕС (като посочените по-горе) в подкрепа на целите на РДМС. Този подход трябва да се превърне във водещ принцип. Едновременно с това трябва да се обърне внимание, че е възможно да са необходими по-стриктни мерки в контекста на други нормативни актове за постигане или поддържане на ДСМОС (например по-стриктни квоти за рибарство или допълнителни мерки за намаляване на заустването на биогенни вещества и емисии). Пълното прилагане на приложимото законодателство на ЕС ще повиши последователността между политиките и ще намали административната тежест (която се увеличава заради броя различни групи от мерки по различни програми от мерки). Този подход изисква също да се гарантира, че различните инструменти по политиките са с еднакво ниво на амбиция по отношение на целите, които преследват.

2 Организация на изпълнението на РДМС в България

Правни аспекти

Закон за водите на България

Чл. 135, ал. 1, т. 19: Министерският съвет приема наредба за опазване на околната среда в морските води.

Чл. 155, ал. 3: Директорът на басейновата дирекция за управление на водите в Черноморския район планира, разработва, актуализира и отчита изпълнението на Морската стратегия и на програмата от мерки за постигане на добро състояние на морската околна среда съгласно наредбата по чл. 135, ал. 1, т. 19.

Наредба за опазване на околната среда в морските води

Чл. 3, ал. 1: Компетентни органи по прилагането на наредбата са:

- Министерският съвет на Република България;
- министърът на околната среда и водите (МОСВ);
- директорът на Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БДЧР);
- министърът на транспорта, информационните технологии и комуникациите;
- министърът на земеделието, храните и горите;

(...)

- министърът на външните работи;
- министърът на регионалното развитие и благоустройството;

(...)

- министърът на енергетиката;
- министърът на икономиката;
- министърът на туризма;
- министърът на здравеопазването;

(...)

- председателят на Българска академия на науките

или

- оправомощени от тях длъжностни лица.

Техните отговорности са описани в чл.3, ал.2 от същата Наредба.

Чл. 3, ал. 2: Министерският съвет:

1. приема Морската стратегия с програма от мерки и техните актуализации по предложение на министъра на околната среда и водите;
2. одобрява двугодишни доклади за изпълнение на програмата от мерки по предложение на министъра на околната среда и водите;
3. създава консултативен съвет за координация между органите по ал. 1 и други юридически и физически лица, които участват в разработването, обсъждането и изпълнението на Морската стратегия и програмата от мерки.

Чл. 3, ал. 3: Министърът на околната среда и водите:

1. осъществява държавната политика за постигане и поддържане на добро състояние на околната среда в морските води;
2. ръководи сътрудничеството и координацията с другите държави в рамките на водосборния басейн на Черно море;
- (...)
5. внася за приемане в Министерския съвет морската стратегия и програмата от мерки, включително техните актуализации и предложения за коригиращи действия;
6. ръководи и координира изпълнението на програмата от мерки по чл. 12 и внася в Министерския съвет периодични отчети за хода на нейното изпълнение;
- (...) 10. председателства консултативния координационен съвет по ал. 2, т. 3.

Чл. 3, ал. 4: Директорът на Басейновата дирекция за Черноморския район:

- (...)
8. в рамките на района за басейново управление на водите осъществява координацията между институциите, юридическите и физическите лица в процеса на разработване на морската стратегия и програмата от мерки и организира общественото им обсъждане;
9. разработва програмата от мерки и провежда контрола относно нейното изпълнение.
- (...)

По време на първия цикъл по РДМС, БДЧР организира консултации с компетентните органи и заинтересованите страни на басейново и национално ниво, като това беше съгласувано с МОСВ. Тази консултация беше проведена още в самото начало на процеса, по време на етапа на идентифициране на необходимите мерки за постигане или поддържане на ДСМОС. Провеодоха се допълнителни разширени дискусии относно планирането на обхвата и изпълнението на всяка мярка. Морската стратегия и ПоМ бяха одобрени от Министерския съвет на Република България.

Фигура 4 показва структурата на взаимодействие в България за изпълнение на националната Морска стратегия. Консултативният координационен съвет се състоя на 1 декември, 2016 г., когато той прие и своя → [Процедурен правилник](#)¹⁶. Съветът заседава при необходимост, но не по-малко от два пъти годишно. Той се подкрепя от Експертна консултативна група, която представлява националната платформа за сътрудничество за практическото и техническото прилагане на Морската стратегия и ПоМ, която Консултативният координационен съвет реши да учреди по време на заседание на 20 юли, 2017 г.

¹⁶ http://saveti.government.bg/web/cc_501/1

Фигура 4: Структура на взаимодействие при изпълнение на Морската стратегия в България.

Компетентните органи за прилагането на дадена мярка трябва да докладват за напредъка на прилагането на заседанията на Консултативния координационен съвет. Форматът за докладване, представен в Таблица 2, е предложен като приложение към проекта на Правилата за работа на Експертната консултативна група, който е одобрен от Консултативния координационен съвет. Този формат трябва да се използва и като база за изготвяне на докладите към Европейската комисия относно напредъка в прилагането на ПоМ (и да се адаптира, когато е необходимо, така че да отговаря на изискванията на ЕС за докладване) съгласно чл. 18 от РДМС. Ръководство за докладване съгласно чл. 18 от РДМС ще бъде разработено в рамките на процеса на CIS на РДМС на ЕС до пролетта на 2018 г.

Таблица 1: Примерен вътрешен формат за докладване на изпълнението на мерките. Източник: Проект на процедурен правилник на Експертната консултативна група

Географска информация и прилагане	
(Пояснение: Това ниво служи за предоставяне на информация за развитието на мерките на национално ниво и не е предназначено за докладване към ЕС).	
[Име на мярка]	
Местоположение	Географско местоположение на прилагането на мярката (Къде: населено място/район/брой мерки)
Срокове	Планиране на сроковете за изпълнение (кога)
Организация на ръководенето	Засегната агенция/заинтересовано лице (кой)
Статут на прилагането	Статут на прилагането за всяка отделна мярка (не е започнало, текущо, завършено)
Социално-икономическа оценка	Статут на оценката (анализ на рентабилността, оценка на въздействието, анализ на разходите и ползите)
Потребности и проблеми	Предвидими трудности в изпълнението/необходими предварителни условия
Разходи за изпълнение	Планирани: Реализирани:
Описание на текущия напредък в изпълнението на мерките	Напредък на изпълнението по дейности Напредък на изпълнението по индикатори за измерване на ефективността

3 Регионално сътрудничество

Правни аспекти

Чл. 5, параграф 2 от РДМС: Държавите членки, които имат общ морски регион или подрегион, си сътрудничат, за да гарантират, в рамките на всеки морски регион или подрегион, че мерките, необходими за постигане на целите на настоящата директива, и по-специално че различните елементи на морските стратегии, посочени в букви а) и б), са последователни и координирани за целия морски регион или подрегион съобразно следния план за действие, към който съответните държави-членки се стремят да прилагат общ подход.

а) подготовка (...)

б) програма от мерки (...).

Чл. 6, параграф 1 от РДМС: За да се постигне координацията съгласно член 5, параграф 2, държавите членки използват, когато това е практически осъществимо и уместно, съществуващите регионални институционални структури за сътрудничество, включително структурите, създадени по силата на регионалните морски конвенции, в чийто обхват попада съответният морски регион или подрегион.

Чл. 6, параграф 2 от РДМС: С цел изработване и прилагане на морските стратегии, държавите членки, в рамките на всеки морски регион или подрегион, полагат всички възможни усилия, като използват съответните международни форуми, включително механизмите и структурите на регионалните морски конвенции, за да координират действията си с трети страни, които имат суверенитет или юрисдикция върху води в същия морски регион или подрегион.

В този контекст държавите членки надграждат, доколкото това е възможно, върху съответните съществуващи програми и дейности, разработени в рамката на структури, създадени по силата на международни споразумения, като например регионалните морски конвенции.

Когато е уместно, координацията и сътрудничеството обхващат всички държави членки във водосборните басейни от даден морски регион или подрегион, в това число и държави без излаз на море, за да се даде възможност на държавите членки в съответния морски регион или подрегион да изпълнят своите задължения по настоящата директива, като използват съществуващи структури за сътрудничество, предписани в настоящата директива или в Директива 2000/60/ЕО.

В оценката от 2014 г. на първоначалното прилагане на чл. 8, 9 и 10 от РДМС от държавите членки, Европейската комисия подчерта необходимостта от повишено регионално сътрудничество и последователност в прилагането на чл. 6 РДМС. Спазвайки препоръките на Европейската комисия и разпоредбите на РДМС, България започна да си сътрудничи с Румъния още в ранните етапи на процеса на съставяне на ПоМ, за да гарантира последователността и съпоставимостта на мерките. България включи в този процес и Черноморската комисия. Три последователни проекта с подкрепата на ЕС финансираха дейностите по координация, свързани с прилагането на РДМС, от които по време на Фаза II проектът АРКАДИС по РДМС за подкрепа на Черноморския регион за *Общ документ за регионална координация на мерките по чл. 13 от РДМС в морски регион Черно море*, пряко свързан с извеждането на трансгранични и координирани мерки (т.нар. „обща мерки“) за националните ПоМ на България и Румъния (Изводи – каре 1).

Последната дейност по координирано прилагане между България и Румъния е преразглеждането и актуализацията (съгласно чл. 17 от РДМС) на оценката на състоянието на

морските води на държавите (чл. 8 от РДМС), определянето на ДСМОС (чл. 9 от РДМС) и екологичните цели (чл. 10 от РДМС) чрез „Обединяващ доклад за общи индикатори“ („обединяващ доклад“), който има за цел да подпомага докладването към ЕС за 2018 г.¹⁷ Този Обединяващ доклад представя по структуриран начин съгласуваните общи индикатори между двете държави членки на ЕС, като в хода на изготвянето му той е споделен с Черноморската комисия и с други черноморски държави. Целта е евентуално хармонизиране на параметрите и индикаторите за определяне и оценка на (доброто) състояние на морската среда в цяло Черно море. Обединяващият доклад осигурява координирана база за бъдещи преразглеждания на ПоМ.

Карте 2: Изводи – Разработване на общи мерки

По време на първия цикъл на прилагане, България разработи „обща мерки“, т.е. трансгранични мерки, координирани с Румъния, на базата на „стъпков подход“, в партньорство с АРКАДИС по финансиран от ЕС проект АРКАДИС по РДМС за подкрепа на Черноморския регион¹⁸. Оперативното сътрудничество и двустранните срещи между България и Румъния още от най-ранния етап на планиране на мерките е изведено като добра практика за двустранно сътрудничество.

По време на стъпковия подход са избрани общи мерки, следващи няколко действия:

- Действие 1: Задълбочен анализ на антропогенния натиск и въздействията и свързването им с възможни мерки.
- Действие 2: Разработване на първоначален списък от мерки на базата на действие 1, литературен обзор и експертни становища, събрани чрез събитие за изграждане на капацитета. Подробният списък съдържа както съществуващи, така и нови мерки¹⁹, но с ясно разграничение между двата вида мерки.
- Действие 3: Намаляване на първоначалния списък до съкратен списък, представящ предложените кандидати за координираните ПоМ на България и Румъния. Първоначалният подбор от мерки за съкратения списък е извършен от АРКАДИС и след това е обсъден и финализиран по време на друго събитие за изграждане на капацитета.
- Действие 4: За новите мерки, включени в съкратения списък, е извършен анализ на рентабилността и анализ на разходите и ползите, съгласно изискванията на РДМС (вижте →стъпка 4 в раздел 5). Съществуващите мерки не попадаха в обхвата на действие 4.

За да се постигне последователност в този процес, е важно България и Румъния да изпълнят своевременно съответните стъпки по чл. 5, параграф 2 от РДМС при преразглеждане и актуализиране на ПоМ. За тази цел, както се установи наскоро, Смесената комисия за управление на водите (JCWM), създадена от България и Румъния съгласно Споразумението за сътрудничество в областта на управлението на водите, притежава потенциал да действа като платформа и механизъм за сътрудничество. Споразумението е подписано между Министерството на околната среда и водите на Република България и Министерството на околната среда и управлението на водите на Румъния на 12 ноември, 2004 г. в Букурещ. Дейностите, свързани с морските води, се извършват в рамките на Черноморската работна група на JCWM.

¹⁷ Окончателен доклад: <http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/bucharest/pdf/RO-BG%20MSFD%20final%20report.pdf>

¹⁸ Вижте окончателния доклад на http://www.bsbd.org/v2/uk/page_3356626.html

¹⁹ За определенията за съществуващи и нови мерки, вижте раздел 4.2 от настоящото ръководство и фигура 5.

Препоръка: За ефективна координация на прилагането на РДМС като цяло и по-конкретно на ПоМ заедно с Румъния (основно), както и с други Черноморски държави, се препоръчва следното:

- Необходимо е получаване на външно финансиране, за да бъде налице реално сътрудничество, което не се изразява само в периодична размяна на имейли (липсва фонд за покриване на разходите за пътуване и срещи). В миналото имаше средства от финансираната от ЕС *Техническа и административна подкрепа за общо прилагане на РДМС в България и Румъния – Фаза от I до III*, и, до известна степен, от проекта ААР. Това означава, че средства е имало само за определен период от време, но не и постоянно. Би било полезно да е налице по-надежден източник на финансиране (например Проект, подкрепен от ЕС, с по-продължителна времева рамка от една година).
- Като общо правило, експертите, които участват в прилагането на РДМС (т.е. БДЧР в България и Министерството на водите и горите в Румъния), трябва непрекъснато да обменят информация за текущите развития и стъпки в прилагането на РДМС, за предпочитане извън текущите проекти. Препоръчва се Черноморската работна група на JCWM да се използва като институционален механизъм за редовни двустранни срещи и за обмен на информация и планиране на бъдещи съвместни или координирани административни и научни дейности (например дейности, свързани с мониторинг, разработване на мерки за постигане/поддържане на ДСМОС, изпълнение на мерки).
- За оценката на трансграничните и националните мерки могат за предстоящите цикли да се прилагат и действията, посочени в каре 1 по-горе. Единствено действие 1 би трябвало да се промени от „задълбочен анализ на антропогенния натиск и въздействията“ на оценка на ефективността на мерките и анализ на празнотите. Това ще бъде въз основа на последната оценка на състоянието съгласно чл. 8 от РДМС с упоменаване на актуализираните екологични цели.
- Съвместният българо-румънски Обединяващ доклад за общи индикатори, който допринася за последната оценка на състоянието съгласно чл. 8 от РДМС, трябва да бъде доразработен (така че да съгласува и добави колкото е възможно повече от липсващите индикатори). Резултатите по отношение на индикаторите могат да послужат като надеждна база за преразглеждане на мерките във втория цикъл по РДМС. Следователно, Обединяващият доклад трябва да послужи като основа за анализ на празнотите и за съставяне на ефективни мерки. Общите индикатори биха могли да послужат и като индикатори за ефективността на мерките/напредъка в постигане на ДСМОС.
- За трансграничните мерки по РДМС, споделяни с Румъния, трябва да се търси тесен обмен на информация и консултации при практическото приложение и изпълнение на мерките, за да се осигури тяхната последователност и ефективност на практика.
- Двустранният обмен на информация за подхода на преразглеждане и актуализиране на ПоМ в България и Румъния за търсене на бъдещи основания за сътрудничество трябва да се осъществява на ранен етап.
- В случай че не е възможно конкретно сътрудничество по отношение на мерките с Румъния или с други Черноморски държави, се препоръчва редовното информиране на тези държави относно националните развития в изпълнението на ПоМ и РДМС да продължи.
- И накрая, но не на последно място, за да се изпълнят своевременно и ефективно изискванията на РДМС, е изключително важно да се повиши административният и научният капацитет.

4 Концепция на Програмата от мерки по РДМС

Правни аспекти

Чл. 13, параграф 1 от РДМС/чл. 12, ал. 1 от НООСМВ: По отношение на всеки отнасящ се до тях морски регион и подрегион държавите членки определят мерките, които е необходимо да бъдат предприети, за да се постигне или поддържа добро състояние на околната среда в техните морски води, съгласно определението в член 9, параграф 1.

Тези мерки се разработват въз основа на първоначалната оценка, направена съгласно член 8, параграф 1, като се имат предвид екологичните цели, определени съгласно член 10, параграф 1, както и като се отчитат типовете мерки, изброени в приложение VI.

Чл. 13, параграф 2 от РДМС/чл. 12, ал. 2 от НООСМВ: Държавите членки интегрират мерките, разработени съгласно параграф 1, в програма от мерки, като вземат предвид и други подобни мерки, необходими според изискванията на законодателството на Общността, и по-конкретно на Директива 2000/60/ЕО, Директива 91/271/ЕИО на Съвета от 21 май 1991 г. за пречистването на градските отпадъчни води и Директива 2006/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 февруари 2006 г. за управление качеството на водите за къпане, както и на последващо законодателство относно екологични стандарти за качество в областта на политиката за водите, или според международни споразумения.

Чл. 13, параграф 7 от РДМС/чл. 12, ал. 7 от НООСМВ: В своите програми от мерки държавите членки посочват как ще бъдат изпълнени тези мерки и как ще спомогнат за постигане на екологичните цели, определени съгласно член 10, параграф 1.

Чл. 17, параграф 2 от РДМС/чл. 14, ал. 1 и 2 от НООСМВ: За целите на параграф 1 държавите членки веднъж на всеки шест години след първоначалното им разработване преразглеждат по координирания начин, посочен в член 5, следните елементи на своите морски стратегии:

(...)

(г) програмите от мерки, разработени съгласно член 13, параграф 2.

4.1 Отправна точка при съставяне и актуализиране на ПоМ

ПоМ трябва да бъде съставена и да се актуализира въз основа на оценките на степента на постигане на ДСМОС (съгласно чл. 8 от РДМС) и като се имат предвид екологичните цели, определени съгласно чл. 10 от РДМС. Екологичните цели са предназначени за преодоляване на несъответствията между настоящото състояние на морската околна среда и ДСМОС, при условие, че са поставени по адекватен и последователен начин.²⁰ Те образуват основата за съставяне на национални, регионални, европейски и международни мерки, които се изискват съгласно чл. 13 от РДМС (чл. 12 от НООСМВ) за постигане и/или поддържане на ДСМОС. Целта на мерките е да намалят преобладаващите натиск и въздействия върху морската среда, причинени от човешките дейности, и, когато е практически възможно, да възстановят морските екосистеми в територии, които са били неблагоприятно засегнати (чл. 1, параграф 2 от РДМС).

²⁰ Вижте Европейска комисия (2014с), [SWD \(2014\) 49 окончателен](#).

Първоначалната оценка съгласно чл. 8 от РДМС и определянето на ДСМОС през 2012 г. имаха за цел да осигурят отправна точка за определяне на екологични цели и, съответно, за съставяне на мерки за постигане на ДСМОС. Оценката на Европейската комисия на докладите на държавите членки по чл. 8, 9 и 10 от РДМС през 2014 г. идентифицира няколко недостатъка в прилагането на РДМС, което доведе до следните развития на ниво ЕС през 2017 г.:

- Преразглеждане на Решение на Комисията 2010/477/ЕС относно критериите и методологичните стандарти за добро екологично състояние на морските води и замяната му с Решение на Комисията (ЕС) 2017/848 от 17 май 2017 г. за определяне на критерии и методологични стандарти за добро екологично състояние на морските води, както и на спецификации и стандартизирани методи за мониторинг и оценка, и за отмяна на Решение 2010/477/ЕС²¹.
- Директива на Комисията (ЕС) 2017/845 от 17 май 2017 г. за изменение на Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на примерните списъци от елементи, които следва да се вземат предвид при подготовката на морски стратегии²². Изменението има за цел да хармонизира в по-голяма степен Приложение III от РДМС с чл. 8, 9 и 10 от РДМС.

Освен това, в резултат от оценката на Европейската комисия, България преразглежда екологичните си цели, поставени съгласно чл. 10 от РДМС през 2014 г. Тези преразгледани екологични цели послужиха като основа за разработването на ПоМ 2016–2021 за България.

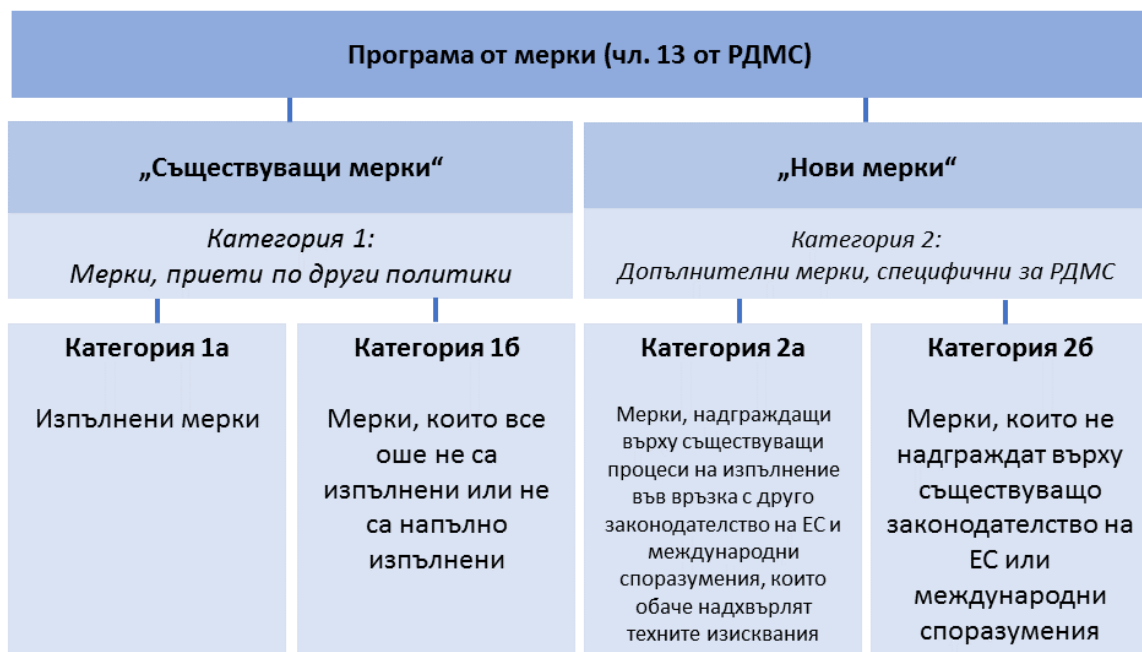
С оглед на посочените промени в изискванията на ЕС за прилагане на РДМС, актуализацията на оценката (чл. 8 от РДМС), определянето на ДСМОС (чл. 9 от РДМС) и екологичните цели (чл. 10 от РДМС) от България през 2018 г. ще осигури нова отправна точка за преразглеждане и актуализиране на ПоМ до 2021 г.

4.2 Интегриране на съществуващите и новите мерки

Чл. 13, параграф 2 от РДМС изисква ПоМ да вземат под внимание и други подобни мерки, необходими според изискванията на останалото законодателство на Общността и международните споразумения, включително тези съгласно съответните Регионални морски конвенции (вижте раздел 1.3). Изискванията по отношение на мерките, съставени съгласно други политики, и тези, които трябва допълнително да бъдат съставени съгласно чл. 13, параграф 1 от РДМС, се различават. В резултат от това е направено разграничение между „съществуващи мерки“ и „нови мерки“ (Фигура 5). ПоМ поставя съществуващите и новите мерки в контекста на едните спрямо другите, и на екологичните цели.

²¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1495097018132&uri=CELEX:32017D0848>

²² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1495097018132&uri=CELEX:32017L0845>

Фигура 5: Категории съществуващи и нови мерки. Съгласно определението в →Ръководство №10 съгласно CIS на РДМС на ЕС

„Съществуващи мерки“ са мерки, свързани с постигането и поддържането на ДСМОС съгласно РДМС, които са приети и приложени по други политики (Категория 1а), или които са приети по други политики, но все още не са приложени или не са напълно приложени (Категория 1б). Те включват, например, предприетите мерки в рамките на РДВ, Директивата за наводненията, Директивата за пречистване на градските отпадъчни води, Директивата за местообитанията и Директивата за птиците; в рамките на секторни политики на ЕС, като Общата политика в областта на рибарството и Политиката на ЕС в областта на морския транспорт; както и в рамките на международни споразумения, като Букурещката конвенция, Конвенцията за управление на баластните води и MARPOL.

„Нови мерки“ са мерки, идентифицирани като необходими за постигане или поддържане на ДСМОС в морските води до 2020 г., в случаите, когато съществуващите мерки не са достатъчни. Тези допълнителни мерки:

- могат да надграждат върху настоящите процеси на изпълнение във връзка с други нормативни актове на ЕС и международни споразумения, но да надхвърлят настоящите изисквания по тях (Категория 2а): те допълват съществуващите мерки (например чрез утвърждаване, оптимизиране или разширяване на географския обхват) или представляват нови мерки;
- са нови в смисъл, че не надграждат върху съществуващите нормативни актове на ЕС или международни споразумения (Категория 2б).

В настоящото ръководство новите мерки (Категория 2) се наричат „мерки по РДМС“.

4.3 Понятието „мярка“

Мярка е всяко действие, което има за цел да помогне за постигането или поддържането на ДСМОС или за постигането на екологичните цели. Една мярка може да действа на различни нива: местно, национално, трансгранично или международно (включително на ниво ЕС, регионално и световно ниво). В приложение VI към РДМС са дадени примерни действия, които представляват мерки. За целите на докладването към ЕС, → [Ръководство №12 съгласно CIS на РДМС на ЕС](#) прави разграничение между начините на действия, посочени в Таблица 3.

Таблица 3: Начини на действие и определения. Източник: → [Ръководство №12 съгласно CIS на РДМС на ЕС](#)

Начини на действие	Определение
„Технически“	Действително действие, което може да бъде видяно (и измерено) в работни условия. По принцип голяма част от мерките имат предимно техническа функция.
„Законодателни“	Адаптиране или допълване на националното екологично законодателство и останалото национално законодателство, засягащо морската среда, за изпълнение на екологичните цели и за постигане/поддържане на ДСМОС.
„Икономически“	Като например икономически стимули, които осигуряват финансови мотиви за стимулиране на желано поведение или за възпрепятстване на нежелано поведение. Финансовите инструменти често са насочени към предприемането на технически мерки, например субсидия от 20 евро за морските курорти за всеки допълнителен контейнер за отпадъци, поставен от тях.
„Политически“	Политическите инструменти могат да бъдат икономически стимули, но и други инструменти, като доброволни споразумения със заинтересовани страни, комуникационни стратегии, повишаване на осведомеността и обучения. Например, правителството започва информационна кампания, за да запознае морските курорти с новата субсидия, която могат да получат за поставяне на повече контейнери за отпадъци; или морските курорти информират клиентите си къде се намират контейнерите за отпадъците; или учителите разказват на децата колко забавно е отпадъците да се събират и да се поставят в контейнер, като едновременно с това така се осигуряват чисти плажове.

Научните изследвания *сами по себе си* не се считат за мярка, но научните дейности могат да бъдат включени в обхвата на дадена мярка като част от стъпките на изпълнение. Научните дейности трябва да бъдат изпратени до Европейската комисия като допълнителен списък към ПоМ, като не е необходимо те да съответстват на конкретни екологични цели. За тези дейности не е необходимо извършване на анализ на разходите и ползите и/или анализ на рентабилността.

Дейности за попълване на празноти или за адресиране на недостатъци в изпълнението на други разпоредби от РДМС (например чл. 8, 9, 10 и 11) съгласно определението не представляват мярка по РДМС.

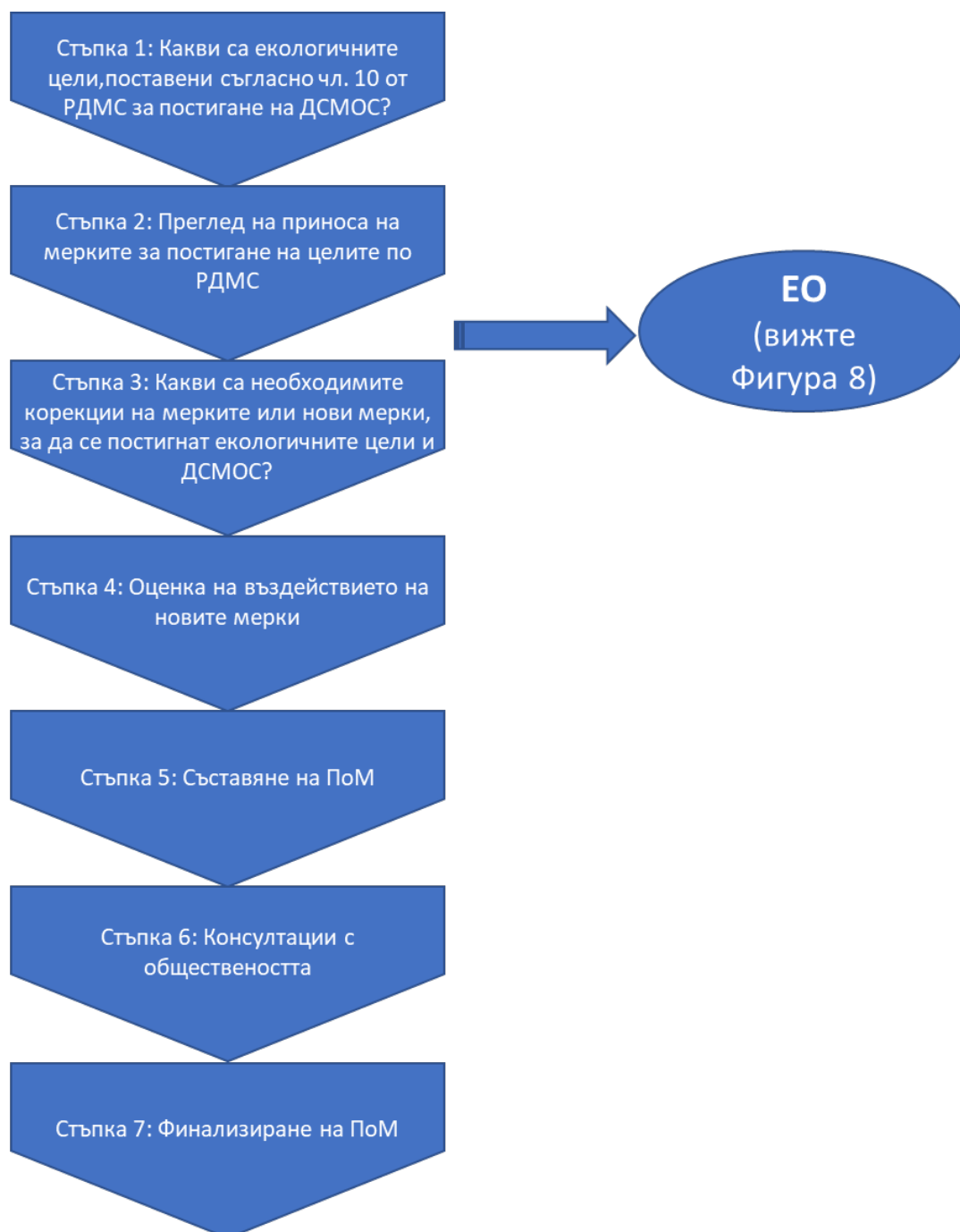
Съгласно → [Ръководство №10 съгласно CIS на РДМС на ЕС](#), за разработване на конкретен набор от мерки, които адресират причините за непостигане на ДСМОС, основните екологични цели (чл. 10 от РДМС) трябва, когато е възможно, да бъдат ясно посочени и/или определени

количествено. Когато разработването на количествени екологични цели не е възможно, може да се приложи набор от прагматични решения, като например:

- политическо определяне;
- споразумение чрез технически конвенции; и
- експертна оценка (например междинни цели или тенденции).

5 Подход при съставяне и актуализиране на ПоМ

Във Фигура 6 е направен преглед на стъпките за съставяне и актуализиране на ПоМ:

Фигура 6: Стъпки за съставяне и актуализиране на ПоМ

Въз основа на стъпките, описани във, и придобития опит по време на първия цикъл на прилагане, следващите раздели предоставят насоки за актуализирането на ПоМ за България. Подробна пътна карта за актуализиране на ПоМ до 2021 г. на България е предоставена в *Приложение 4: Проект Проект на пътна карта за България за преразглеждане и актуализация на ПоМ – втори цикъл по РДМС*.

Стъпка 1

Какви са поставените екологични цели съгласно чл. 10 от РДМС за постигане на ДСМОС?

Екологичните цели са определени съгласно чл. 10 от РДМС, за да насочват хода на постигане на ДСМОС. Те адресират намаляване на антропогенния натиск и необходимото ниво на защита за подобряване на състоянието на околната среда. Екологичните цели образуват основата за извеждане на мерки и за тази цел те трябва да бъдат конкретни и количествени (вижте →раздел 4.1).

При преразглеждане и актуализиране на екологичните цели (чл. 17 от РДМС) трябва да се обърне нужното внимание на необходимостта от тяхното конкретизиране и свързването им с мерките. След това за база за преразглеждане и актуализиране на ПоМ трябва да се използват най-актуалните и конкретни цели (чл. 17 от РДМС). ПоМ трябва да идентифицира съществуващите мерки или мерките по РДМС спрямо всяка цел. Индикаторите, свързани с целите, трябва да позволяват измерване на напредъка в постигането на целите и от там ефективността на мерките.

Стъпка 2

Преглед на приноса на мерките за постигане на целите по РДМС

Тази част от процеса се състои от две подстъпки, като общата цел е преглед на резултатите от съществуващите мерки (Категория 1) и мерките по РДМС (Категория 2) (вижте →Фигура 5 за определения на категориите мерки).

Подстъпка 2.1: Обзор на мерките и тяхното изпълнение

При съставянето на ПоМ 2016–2021 на България са изброени мерките, съществуващи съгласно други политики, които допринасят за постигане на ДСМОС (Категория 1). Информационните листове за мерките документират допълнителните мерки по РДМС (Категория 2). Както списъкът от съществуващи мерки, така и информационните листове за мерки са включени като приложения към ПоМ 2016–2021.²³

Обзор на мерките и тяхното изпълнение по следния начин:

- (i) Оценка на състоянието на изпълнение на ПоМ, т.е. на съществуващите мерки (Категория 1) и на мерките по РДМС (Категория 2). Тази оценка би трябвало да бъде улеснена от доклада за напредъка в изпълнението за полугодия, които отговорните органи изпращат на Консултативния координационен съвет съгласно →[Правилата за работа](#)²⁴ за изпълнение на Морската стратегия на България (вижте →раздел 2). За целите на докладването към ЕС, актуализиране на състоянието на изпълнение за съществуващите мерки (Категория 1) в

²³ Вижте на <https://www.bsbd.org/uk/MarineStrategy.html>

²⁴ http://saveti.government.bg/web/cc_501/1

списъка на съществуващите мерки, и за мерките по РДМС (Категория 2) в съответния информационен лист за мерките.

- (ii) Идентифициране на допълнителни мерки, които са предприети, и други политики от приемането на ПоМ 2016–2021, които биха могли да допринесат за постигане на ДСМОС; съответно актуализиране на списъка на съществуващите мерки:
- Тези мерки може да са резултат от средносрочните прегледи на законодателството на ЕС (например Общата политика в областта на рибарството, Политиката за развитие на селските райони и др.), продължителното прилагане на директивите на ЕС (например преразглеждане и актуализиране на Плановите за управление на речните басейни съгласно РДВ и на Плановите за управление на риска от наводнения съгласно Директивата за наводненията; прилагане на Директивата за местообитанията) или нови национални или международни дейности.
 - Проучване дали други заинтересовани страни са предприели действия. Например, възможно е национални неправителствени организации (НПО) да са създали редовно изпълнявани дейности (като например дейности по почистване на плажовете), които допринасят за постигането на целите.

Препоръка: При извършване на този обзор, потърсете подкрепа от органите, ръководещи съответните съществуващи мерки или мерки по РДМС. За тази цел изпратете списъка на съществуващите мерки и информационните листове за мерките по РДМС до компетентните български органи и поискайте актуализация. За да се използва по време на втория или всеки последващ цикъл, формулярът за списъка на съществуващите мерки и информационният лист за новите мерки трябва да се преразглеждат и коригират според необходимото, така че да съответстват на промени в изискванията за докладване на ЕС или да бъдат хармонизирани с други (например национални) изисквания за докладване.

Преразглеждането на мерките, които са налице, трябва да вземе под внимание договорени действия от 2016 г. насам съгласно Букурещката конвенция и на ниво ЕС. Това ще бъде особено важно от 2020 г. нататък, когато голяма част от законодателството, свързано с финансиране от ЕС (например Европейски фонд за морско дело и рибарство, Структурните фондове), ще се промени и държавите членки ще трябва да коригират съответните си национални програми.

Препоръчва се БДЧР да следи отблизо преговорите за новата многогодишна финансова рамка (2020–2027), за да подкрепи изпълнението на национално ниво и включването на потребностите от финансиране за мерките по РДМС.

Подстъпка 2.2: Извършване на анализ на празнотите

Анализът на празнотите изисква оценка на степента, до която мерките са допринесли за постигане на екологичните цели. До 2017 г. нямаше налично ръководство съгласно CIS на РДМС на ЕС за начина на изготвяне на основния сценарий и извършване на анализа на празнотите.

Анализът на празнотите трябва да вземе под внимание и да адресира всички празноти и свързаните с тях препоръки, идентифицирани от Европейската комисия в оценката (чл. 16 от РДМС) на докладваната ПоМ на България.

Тъй като целта на процеса на CIS на РДМС на ЕС е да се премине към количествени и измерими екологични цели и ДСМОС, се очаква анализът на празнотите също да премине към количествена оценка при бъдещото прилагане. Мониторингът на морската среда, включително мониторингът на напредъка по отношение на екологичните цели на база индикатори, ще осигури важна информация за ефективността на мерките. Тъй като е възможно реакцията на морските екосистеми на мерките да отнеме време, възможна е необходимост от допълващо моделиране, за да се направи оценка на ефективността на мерките и на празнотите, за да могат планираните мерки да бъдат актуализирани и коригирани.

Препоръка: При втория и всеки последващ цикъл по РДМС е важно анализът на празнотите да се извършва както спрямо целите за ДСМОС, въз основа на които са изведени мерките (стари цели), така и въз основа на актуализирани впоследствие цели (нови цели). Първата оценка дава възможност за преценка на ефективността на мерките, а втората дава възможност да се прецени колко остава до постигане на съответната цел. Възможно е анализът да посочи необходимост от действия, които да увеличат ефективността на дадена мярка или да попълнят празнотите в постигането на поставените цели.

Организиране на процеса на преразглеждане в сътрудничество с останалите

Въз основа на опита с процеса по РДВ и първия цикъл на прилагане на РДМС (Изводи – каре 2), всички заинтересовани страни, посочени в Приложение 2: *Списък на заинтересованите страни при първия цикъл по РДМС*, трябва да вземат активно участие в оценката на ПоМ 2016–2021 (чл. 19, параграф 1 от РДМС, вижте → Стъпка 6 в раздел 5). Списъкът на заинтересованите страни обхваща публични органи, частния сектор и НПО.

Каре 2: Изводи –Участие в прилагането на РДВ и РДМС

Успешното прилагане на РДВ е важна стъпка към постигането на ДСМОС съгласно РДМС. Изведените поуки при изпълнение на първите Планове за управление на речния басейн в България са актуални и за РДМС. Те показваха че:

- Ангажирането на съответните компетентни органи възможно най-много в процеса на планиране на мерките е от критично значение, за да се осигури признаване на мерките, своевременно планиране на финансирането и изпълнение, както и ангажиране по време на процеса на изпълнение.
- Създаването на ефективен механизъм за своевременно финансиране е важно за изпълнението на мерките.
- Необходимо е усъвършенстване на някои управленски инструменти, като контрол и стимулиране на ефективното прилагане на добри земеделски практики.

При изготвяне на ПоМ 2016–2021, България следва чл. 14, ал. 3 от НООСМВ и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС). БДЧР предлага информационни събития за заинтересованите страни (например първоначални работни срещи за проекта ААР и проектите на ЕС) и двустранни диалози. Ангажирането на всички заинтересовани страни се е доказало като жизненоважно за процеса на планиране.

Правилният момент за стартиране на процеса на преразглеждане с участието на обществеността зависи от създадените контакти с различните заинтересовани страни. Може да се използва полудневно събитие за диалог на ранен етап за стартиране на процеса на преразглеждане: Така заинтересованите страни са събрани на едно място, подновяват се контактите, повишава се осведомеността за предстоящите задачи и се подготвя ангажирането им в предстоящите стъпки.

Това ранно ангажиране може да даде информация по следните въпроси:

- Как са изпълнени мерките?
- Колко ефективни са тези мерки в намаляването на антропогенния натиск и въздействията или в осигуряването на защита?
- Какви са срещнатите пречки и предизвикателства при изпълнението на мерките?
- Какви са въведените допълнителни мерки, освен тези в ПоМ?
- Какви нови мерки са предложени за втория цикъл?

Препоръка: Ангажирането на отговорните органи и участието на заинтересованите страни би могло да се организира в следната последователност:

- Прегледайте приноса на мерките за постигане на целите по РДМС. Консултирайте се с всички държавни органи, признати за отговорни институции в прилагането на РДМС съгласно чл. 3 от НООСМВ, както и с НПО и с частния сектор в неформални условия. Използвайте и създадените структури за сътрудничество на Консултативния координационен съвет за експертен принос на отговорните органи към оценката на ефективността на мерките.
- Идентифицирайте необходимостта от коригиране на мерките или от изпълнение на нови мерки. Консултациите трябва да включват държавни органи, НПО и частния сектор. Като част от тази стъпка, изпълнете процедурата по определяне на обхвата на ЕО (вижте →раздел 9), като включите държавните органи с отговорности и интереси, свързани с опазване на околната среда и човешкото здраве. Извън това законово изискване, на НПО и на частния сектор може да се даде възможност да участват в процеса на определяне на обхвата.
- Направете административна, междуведомствена консултация за окончателната (актуализирана) версия на ПоМ чрез националната структура за сътрудничество по РДМС (вижте →Фигура 5 по-горе). Целта е да постигнете (i) техническо съгласуване на проекта в Експертната консултативна група и впоследствие (ii) да получите одобрение и издаване на проекта от Консултативния координационен съвет за консултация с обществеността.

Стъпка 3

Какви са необходимите корекции на мерките или нови мерки, за да се постигнат екологичните цели и ДСМОС?

Резултатите от анализа на празнотите в Стъпка 2 могат да посочат необходимост от:

- Коригиране на мерките по РДМС. Такава необходимост би могла да възникне, ако не са настъпили очакваните ефекти или ако вече са налични по-икономически изгодни опции за изпълнение.
- Нови мерки за отстраняване на идентифицираните празноти. Тази необходимост би могла да възникне в случай на общо отсъствие на мерки за определен дескриптор в

предишната ПоМ (например подводен шум) или ако мерките са недостатъчни. Трябва да се вземат под внимание допълнителни мерки за постигане на целите и ДСМОС, дори ако празнотите в мониторинга и оценката продължат да бъдат налице (принцип на предпазните мерки).

Анализът на празнотите може също да посочи необходимост от коригиране или налагане на съществуващи мерки (Категория 1). Когато са необходими корекции, за да се постигне пълно прилагане на друго законодателство и постигане на целите по него, трябва да бъдат направени препоръки към отговорния орган, който трябва да ги включи в (прилагането на) съответната политика/законодателство. Когато необходимата корекция за постигане на ДСМОС е извън изискваното по други политики, може да се обмисли нова мярка по РДМС, надграждаща върху тези политики (Категория 2а), за да се попълнят празнотите (вж. →Фигура 5 по-горе). Възможно е освен това да са необходими нови мерки, които не надграждат върху съществуващите политики (Категория 2б), за които до момента не съществуват конкретни политики (например подводен шум).

За съставяне на предложения за коригиране и за нови мерки може да се използва същият подход като този за ПоМ 2016–2021: БДЧР, заедно с останалите компетентни органи, разработва (подробен) списък с предложени действия с отделни раздели за 1) коригиране на съществуващи мерки по РДМС и 2) потенциални нови мерки, необходими и подходящи за постигане на екологичните цели и ДСМОС.

Очаква се в бъдеще предложенията за нови мерки да станат по-целенасочени и съответно по-малко на брой (→Изводи – каре 3). Добрите предложения за мерки по време на първия цикъл (и последващите цикли), които са били отложени поради технически, финансови, времеви или политически причини, трябва да бъдат взети отново под внимание при преразглеждането и актуализирането на ПоМ с оглед на резултатите от анализа на празнотите.

Каре 3: Изводи – Преминане от структурни към технически мерки

Активното ангажиране на съответните компетентни органи и други заинтересовани страни, както и оперативните дискусии по конкретни теми, свързани с текущия напредък, трудности и предизвикателства, срещнати в изпълнението на ПоМ, и възможните решения са от критично значение за коригирането на съществуващите мерки и планирането на новите мерки, в зависимост от това, което е необходимо.

Предвид значителния недостиг на данни и информация за състоянието на морската среда и необходимостта от по-точно определение за ДСМОС и целите, планираните мерки за ПоМ 2016–2021 бяха предимно:

- превантивни, за да се ограничат очакваните потенциално значими отрицателни въздействия върху морските екосистеми, включително въвеждането на промени в законодателството;
- насочени към получаване на необходимата информация за конкретизиране на планираните технически или управленски мерки.

Очаква се това да осигури необходимата основа за планирането на бъдещите технически мерки и за насърчаването на интегративен подход при бъдещото планиране на мерки.

Препоръка:

- Да се представят резултатите от Стъпка 3 и препоръките на Европейската комисия в резултат от оценката на ПоМ на България съгласно чл. 16 от РДМС на заседанието на Консултативния координационен съвет.
- Да се изиска от Експертната консултативна група да предостави своевременна информация за предложения за коригиране на мерки и за нови мерки за попълване на идентифицираните празноти.
- Да се организира среща със съответните органи в областите, в които е необходимо коригиране на мерки или нови мерки с цел консолидиране на предложенията и разработване на общ набор от мерки (съкратен списък). От този списък мерките могат да бъдат подредени по приоритет и да бъдат избрани чрез прилагане на следните критерии:
 - техническа приложимост;
 - съпътстващи ползи (например мярката би могла също да подобри състоянието на вътрешнотериториалните води или на зона по Натура 2000);
 - (икономическа) ефективност (по отношение на това кой количествен ефект може да се очаква и до какъв срок; ефектите представляват или намаляване на антропогенния натиск/въздействието или увеличаване на възстановяването на увредените компоненти на екосистемата)²⁵;
 - съгласуваност със споразуменията с Румъния;
 - политическо и обществено приемане.

Въз основа на съкратения списък с предложени нови или коригирани мерки по РДМС, БДЧР трябва да състави информационни листове за новите мерки и да актуализира съществуващите информационни листове за мерките, които изискват преразглеждане. Формулярът за информационния лист е посочен в Приложение 1: *Формуляр за информационен лист*²⁶. Структурата и съдържанието на информационните листове трябва да се преразглежда и евентуално актуализира преди следващия кръг на докладване, за да се адресират евентуалните промени в изискванията за докладване съгласно процеса на CIS на РДМС на ЕС.

Описанието на мерките трябва да бъде координирано с други компетентни органи, за да се получи общо становище за съдържанието и възможните начини на изпълнение. Трябва да се вземе под внимание всяко съгласуване с Румъния.

В тази стъпка трябва да се вземе под внимание и чл. 14 (вижте →Раздел 7).

²⁵ Оценката на ефективността може да изисква кръгове на повторения в Стъпка 4.

²⁶ Структурата на информационния лист от мерки следва схемата на докладване на ЕС посочена в →Ръководство №12 съгласно CIS на РДМС на ЕС.

Правни аспекти:

Чл. 13, параграф 3 от РДМС/чл. 12, ал. 2, т. 3 от НООСМВ: При изготвянето на програмата от мерки съгласно параграф 2 държавите членки се съобразяват с изискванията за устойчиво развитие, и по-конкретно със социалното и икономическото въздействие на предвидените мерки. С цел оказването на съдействие на компетентния орган или органи, посочени в член 7, за съвместно осъществяване на техните цели, държавите членки могат да определят или създадат административни рамки, за да използват предимствата на това взаимодействие.

Държавите членки гарантират, че мерките са икономически ефективни и технически осъществими и преди въвеждането на всяка нова мярка извършват оценка на въздействието, в това число и анализ на разходите и ползите.

Тази стъпка е изискване на РДМС при нови мерки (Категория 2). Необходимо е общо становище и обмен на опит на ниво ЕС, за да се извършат оценки на въздействието, в т.ч. анализ на рентабилността и анализ на разходите и ползите, за новите мерки. Досега не е съществувала обща методология за приложение за ЕС според основно проучване на прилагането на РДМС (АРКАДИС 2015)²⁷. Проучването дава информация за различните подходи, използвани от държавите членки на ЕС, и дава ориентация за бъдещи анализи.

За общите мерки на България и Румъния е изпробван наполовина количествен подход в оценката на въздействието (→ Изводи – каре 4). Въпреки че подходът не е приложен за ПоМ 2016 - 2021, той все пак доказва принципната си приложимост и се препоръчва да се използва в оценката на нови мерки при актуализация на ПоМ за България.

²⁷ <https://circabc.europa.eu/sd/a/f3079771-5ab2-4d49-8a23-add8d829c75f/CIS%20Best%20practices%20document-cost%20benefit%20analysis.pdf>

Каре 4: Изводи – Подход за количествен анализ на разходите, ефективността и ползите

При съставянето на ПоМ 2016–2021, финансирания от ЕС проект АРКАДИС по РДМС за подкрепа на Черноморския регион, разработи и приложи подход за анализ на рентабилността и анализ на разходите и ползите на общите мерки на България и Румъния.

Според този подход оценката на ефективността и на разходите е извършена по наполовина количествен начин чрез интервали, преобразувани в резултати от 1 до 5, както е илюстрирано в следващата фигура (Източник: Аркадис 2015):

		Ефективност				
		5	4	3	2	1
Разходи	1	3	3	2	1	1
	2	3	3	3	2	1
	3	4	4	3	2	2
	4	5	4	3	3	3
	5	5	5	4	3	3

Комбинацията от резултат за разходите (1–5) с резултат за ефективността (1–5) дава резултат за рентабилността (който също е в интервала от 1 до 5). Най-рентабилната мярка е с резултат 5, а най-нерентабилната е с резултат 1.

За анализа на разходите и ползите е избран качествен подход поради ограничените данни/информация и методологични познания. Така ползите от мерките по отношение на предоставени услуги на екосистемите са описани, вместо да бъдат количествено определени. Така получената информация от анализа на рентабилността и анализа на разходите и ползите е включена, доколкото е възможно, в съответните клетки на информационните листове за мерки (вижте → Приложение 1), макар и с по-малко детайли, поради празнотите в информацията, които не можеше да бъдат преодолені по време на първия цикъл на прилагане. Така подходът на анализ на рентабилността и анализ на разходите и ползите е възприет като прекалено взискателен към съответния момент, за да бъде изцяло прилаган от органите в Румъния и България, които работят в тази област.

Препоръка: За да се подобрят анализите, които да бъдат използвани при актуализацията на ПоМ, трябва по възможност да бъдат попълнени следните празноти в наличната информация:

- Разходи: Информацията за административните разходи може да бъде получена при полагане на съответните усилия за това. Може да се използват стандартни национални методи за прогнозиране на последиците за бюджета от предложените нормативни документи²⁸.

²⁸ Вижте например BLANO (2015) за подхода при анализа на рентабилността и анализа на разходите и ползите в Германия, http://meeresschutz.info/berichte-art13.html?file=files/meeresschutz/berichte/art13-massnahmen/MSFD_Art13_PoM_annex_2_socio-economic_assessment.pdf

- **Ефективност:** Получаването на информация за потенциалните ефекти от мерките върху околната среда (т.е. върху постигането на ДСМОС) е по-трудно. За да се получи добра представа за проучванията и литературата, или дори за да бъде възможно своевременно планиране и изпълнение на подкрепящо проучване в област на действие с висок приоритет, се препоръчва ангажиране на съответните заинтересовани лица и технически експерти още на най-ранен етап.
- **Ползи:** Основните ползи от мерките по РДМС са подобряване на околната среда, свързано с тяхното изпълнение. Анализът на разходите и ползите обаче може също да означава, че трябва да се определи паричното изражение на тези ползи, както и спрямо благосъстоянието на хората. Това изисква значителен обем екологична информация и данни, експертни познания и ресурси. Препоръчва се първоначално концентриране по-скоро върху качествената оценка на ползите (ефектите от мерките) и да се използват предстоящите резултати от Работна група на ЕС по CIS на РДМС относно програмите от мерки, икономическия и социалния анализ (POMESA) и подходите на други държави членки за ориентация, когато тези средства са налични.

Стъпка 5

Съставяне на ПоМ

→ **Ръководство №12 съгласно CIS на РДМС на ЕС** определя минималните изисквания към съдържанието на ПоМ. Структурата и съдържанието на ПоМ 2016 - 2021 следва изискванията на ръководството. Ръководството и всяка негова бъдеща актуализация трябва да се използва за справка за конкретното съдържание на докладите за актуализиране на ПоМ. В таблица 4 са посочени накратко въпросите, по които трябва да се докладва, като те са адаптирани спрямо структурата на ПоМ на България:

Таблица 4: Въпроси, които трябва да бъдат докладвани в ПоМ

Елемент	Заглавие/съдържание
1.	Резюме с обзор, който обхваща следните въпроси (препратка към разпоредбите на РДМС):
	• Адресираните екологични цели (чл. 10, чл. 13, параграф 1);
	• Кратък обзор на съществуващите мерки и техния принос в постигането на ДСМОС (чл. 13, параграф 2, подробно разглеждане в т. 2);
	• Резюме на новите мерки (чл. 13, параграф 1, подробно разглеждане в т. 3);
	• Метод за избор на новите мерки (чл. 13, параграф 3);
	• Съображения, свързани с устойчивото развитие по отношение на новите мерки: Оценка на въздействието (комбинация от екологична, социална и икономическа оценка), анализ на рентабилността и анализ на разходите и ползите и по какъв начин тези анализи са взети под внимание (чл. 13, параграф 3);
	• Начин на изпълнение на новите мерки (например чрез закони, политически или финансови инструменти), заедно с преглед на съ-финансираните мерки (чл. 22), когато е приложимо;

Елемент	Заглавие/съдържание
	• Идентифициране на мерки за пространствена защита (чл. 13, параграф 4); • Адекватност на ПоМ в постигането или поддържането на ДСМОС и връзка с изключения, ако има такива (чл. 14, подробно разглеждане в т.4); • Общо съгласуване с друго законодателство и политики на ЕС (в т.ч. международни споразумения); • Цялостна регионална координация, в т.ч. възможни въздействия върху водите на други държави (чл. 5, параграф 2, чл. 13, параграф 8); • Информация относно процеса на консултации с обществеността (чл. 19, параграф 2); • Информация относно процеса на изпълнение (чл. 13, параграфи 3, 7 и 10).
2.	Списък на съществуващите мерки (Категория 1) с кратка обобщена информация. Направени са препратки към други документи, предоставящи подробна информация за мерките (например ПоМ по РДВ).
3.	Списък с нови мерки (Категория 2) с подробна информация, включена в информационни листове за мерките като приложение към ПоМ.
4.	Ако е приложимо при актуализирането на ПоМ: Списък с изключения (чл. 14) с подробна информация и обосновка (представен например в информационен лист на изключенията, следващ структурата в → Ръководство №12 съгласно CIS на РДМС на ЕС).
5.	Незадължително допълнение, ако е приложимо: списък с действия (например изследвания, мониторинг, проучване) за попълване на празнотите в информационната база.

Препоръка: За съставянето на обобщения доклад се препоръчва да се използва структурата на предишната ПоМ, като главите, за които е необходима редакция или актуализация, бъдат маркирани от БДЧР: обобщен доклад, актуализиран списък на съществуващите мерки, както и актуализирани и нови информационни листове за мерките по РДМС.

За процеса на съставяне трябва да бъдат добавени бележки относно очаквания принос от други органи, например с кого е необходимо да се осъществи контакт и какъв вид информация трябва да бъде предоставена. Важно е също да се обърне внимание на препоръките на Европейската комисия (например в резултат от оценката на ПоМ на България съгласно чл. 16 от РДМС) и на промените в изискванията на CIS на РДМС на ЕС. След това, различните глави, които трябва да бъдат съставени/пренаписани, трябва да се разпределят между различните експерти, като би било полезно да се организират срещи по съставянето на по-трудните глави (с участието и на експерти извън БДЧР).

Когато вече е налице завършен проект на ПоМ, могат да се ангажират всички заинтересовани страни в техническия преглед и консултация. Този процес може да се изпълни чрез писмена процедура, например в рамките на срок от четири седмици. Получените коментари ще бъдат включени във втората редакция на документа. В зависимост от сериозността на коментарите и наличието на конфликти, е възможно да бъде необходим двустранен обмен на становища/заседания, за да се разрешат тези критични въпроси чрез пряк диалог. Всички въпроси, които не могат да бъдат разрешени на техническо ниво, трябва да бъдат представени на Консултативния координационен съвет, който трябва да вземе решение.

Технически съгласуваната версия се представя на заседанието на Консултативния координационен съвет за одобрение и с искане за издаване на проекта за консултация с обществеността.

Стъпка 6

Консултации с обществеността

Правни аспекти:

Чл. 19, параграф 1 от РДМС/чл. 14, ал. 3 от НООСМВ: В съответствие със съответното действащо законодателство на Общността държавите членки гарантират, че на всички заинтересовани страни своевременно и ефективно е дадена възможност да участват в изпълнението на настоящата директива, по възможност, с участието на действащите органи или структури за управление, включително регионалните морски конвенции, научните консултативни органи и регионалните консултативни съвети.

Чл. 19, параграф 2 от РДМС/чл. 14, ал. 3 от НООСМВ: Държавите членки публикуват и предоставят на обществеността за забележки обобщения на елементи от своите морски стратегии или по свързаните с тях актуализации, както следва:

(...)

(г) програмите от мерки, разработени съгласно член 13, параграф 2.

Чл. 19, параграф 3 от РДМС/чл. 16, ал. 1 от НООСМВ: По отношение на достъпа до екологична информация се прилага Директива 2003/4/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2003 г. относно обществения достъп до информация за околната среда.

Чл. 19, параграф 2 от РДМС изисква от държавите членки да публикуват и да предоставят обществен достъп до проектите на всеки елемент от националните морски стратегии за коментари („консултации с обществеността“). Понятието „общественост“ означава включване на възможно най-широк кръг от граждани и представители на гражданското общество. Консултацията с обществеността представлява задължително минимално изискване. От друга страна, чл. 19, параграф 1 от РДМС насърчава държавите членки да ангажират заинтересованите страни на възможно най-ранен етап („участие на заинтересованите страни“). Понятието „заинтересовани страни“ може да се тълкува като включващо страни, чиито интереси могат да бъдат пряко засегнати, включително гражданското общество, частните сектори и държавните органи. Ефективното ангажиране на заинтересованите страни е оставено на преценката на държавите членки (вижте → стъпка 2 в раздел 5 относно организиране на процеса на преразглеждане). „Участие на обществеността“ е общо понятие, което се използва за обхващане на различни форми на участие, в т.ч. консултации с обществеността и участие на заинтересованите страни.

При организирането на актуализацията на ПоМ, предвидете достатъчно време за консултации с обществеността и включете тази процедурна стъпка в цялостното планиране на процеса. Търсете

възможности за оптимизиране на процеса на консултации с обществеността с този на свързаните паралелни процеси на планиране съгласно други нормативни документи.

По-долу са изложени общите съображения за организиране на участие на обществеността в по-широк смисъл.

Общи съображения, свързани с участието на обществеността

Общият принцип при политиките в областта на водите и морското дело е, че заинтересованите страни трябва да получат възможност да участват в процеса на съставяне на политиките на най-ранен етап (вижте също чл. 19, параграф 1 от РДМС). По принцип процесът трябва да бъде възможно най-всеобхватен (вижте →стъпка 2 в раздел 5). Това включва ангажиране на заинтересованите страни в процесите на участие на обществеността и събитията (вижте →Изводи – каре 5).

Каре 5: Изводи – Сътрудничество при организиране на участие на заинтересованите страни

Опитът, внесен от държавните органи, отговорни за съставянето и изпълнението на ПоМ 2016–2021, по време на събитията със заинтересованите страни, представлява ценен и важен принос. В процеса на актуализация на ПоМ трябва да е налице стремеж за активно ангажиране на компетентните органи в организирането на консултациите с обществеността по ПоМ (чл. 19, параграф 2 от РДМС) и съответните консултации по екологичния доклад (вижте →раздел 9). Така може да се постигне по-добра ангажираност на заинтересованите страни и по-широка осведоменост на обществеността относно целите и очакваните ползи.

Секторите, засегнати от ПоМ, са различни. Някои икономически сектори са тясно свързани с морското дело; някои засегнати дейности на сушата е възможно да не оказват пряко въздействие върху морските територии (например управление на отпадъците, дизайн на продуктите). Освен това, различните видове води се нуждаят от предприемане на различни мерки в съответните мащаби и от определените целеви групи. Следователно, избраният подход за участие на заинтересованите страни може да се различава по отношение на акцента на изпълнението. Целевата група, която трябва да участва, трябва да бъде идентифицирана на тази база, а процесът на ангажиране трябва да бъде съобразен и адаптиран спрямо конкретните потребности на политиката.

Препоръка: Определете обхвата на участието и неговите цели, бъдещата аудитория и структурата на стратегията, и програмата за участие на обществеността още на най-ранен етап. При организиране на процесите на участие на заинтересованите страни (чл. 19, параграф 1 от РДМС) и консултации с обществеността (чл. 19, параграф 2 от РДМС) за втория и следващите цикли, трябва да се обърне внимание на следните аспекти:

- Бъдете наясно с това **каква** е темата и **кой** ще бъде във Вашата аудитория.
- Бъдете наясно с **това, което трябва да направите**, за да спазите изискванията на политиката и очакванията на обществеността (които не винаги са еднакви).
- Бъдете запознати с вече съществуващите **традиции** за участие на заинтересованите страни и консултации с обществеността; в България това е утвърдена част от културата. Обърнете обаче внимание и на нови подходи, тъй като времената се променят и изискванията на обществеността да получава информация се променят.

- Бъдете подготвени да **съобразите подходите си** с различните аудитории; не приемайте, че една универсална консултация ще бъде подходяща за всички ангажирани в процеса.
- **Свързвайте политическите въпроси с теми, които хората наистина разбират.**
- При тези подходи бъдете **всеобхватни**: бъдете наясно с възможностите на новите технологии, но не изключвайте старомодните срещи лице в лице.
- Бъдете подготвени да **инвестирате** в този процес човешки, финансови и времеви ресурси. Съществуват някои примери, които показват, че тези инвестиции се отплащат чрез по-гладко изпълнение или постигане на целите.
- **Давайте отзиви/обратна връзка** за получения принос на обществеността. Пояснете защо някои въпроси са взети под внимание, а други не. Покажете начина, по който участието на обществеността е повлияло на процеса.

Необходимо е също да се свържете със заинтересованите страни, които не са пряко засегнати (като например медиите, академичната общност), за да използвате техните силни страни при осигуряване на ефективно разпространение на информацията и техническите оценки.

Оптимизиране на участието на обществеността

Сроковете на РДМС за съставяне на ПоМ са малко или много синхронизирани с тези по РДВ за Плановите за управление на речните басейни, с тези по Директивата за наводненията за Плановите за управление на риска от наводнения и по ДМПП за Морските устройствени планове. Всички тези директиви изискват предоставяне на възможност на заинтересованите страни да участват в процеса на планиране и предоставяне на проектите на плановите за консултации с обществеността. Освен това, консултациите с обществеността по доклада за Екологична оценка (ЕО) („екологичен доклад“, вижте →раздел 9) представляват неразделна част от водещия процес на консултации и като такива вече са включени в тези процеси по закон. Конкретните и минимални законови изисквания за участие на обществеността при планове и програми съгласно това законодателство са представени в Приложение 3: *Законови изисквания на ЕС, свързани с участието на обществеността във водния сектор*. В заключение, съществуват възможности за рационализиране на планирането и свързаните с него процеси на участие на обществеността (→Изводи – каре 6) и съответно постигане на последователност между политиките, така че да се спестят разходи и да се предостави по-пълна картина на заинтересованите страни.

Каре 6: Изводи – Рационализиране на участието в първия цикъл по РДМС

За да се рационализира участието при планове и програми по РДВ, ДН и РДМС, са проведени общи срещи със заинтересованите страни в регионален мащаб, т.е. в основните административни райони в Черноморския басейнов район. По отношение на общите срещи се оказва от съществено значение да се направи ясно и концентрирано представяне на приоритетите, целите и темите за обсъждане, за да се гарантира включването и активното участие на присъстващите.

Опитът показва, че в бъдеще трябва да се обърне особено внимание за осигуряване на по-синхронизирано прилагане на РДМС и законодателството за опазване на биологичното разнообразие. Въпреки че сроковете за двата процеса на планиране се различават доста, все пак съществува възможност за по-тясно оперативно взаимодействие в изпълнението на двете свързани политики, така че да се избегне дублиране и да се рационализират дейностите – по отношение на планирането, мониторинга и режимите на ползване и защита.

За да се улесни функционалното взаимодействие между РДМС и други политики за опазване на околната среда на ЕС, ПоМ 2016 - 2021 включва конкретни мерки за подобряване на съществуващата нормативна рамка:

Мярка 17 „Изменение на съществуващото законодателство, когато е необходимо, чрез въвеждане на разрешителен режим за дейности в морската среда или други регулаторни изменения“.

Мярка 14 „Изготвяне/актуализиране на планове за управление на защитени зони, като се имат предвид изискванията на РДМС, включително определените национални и общи цели за постигане на ДСМОС“.

Мярка 21 „Внедряване на морските отпадъци в съществуващото законодателство“.

Мярка 9 „Промотиране и стимулиране (включително и финансово) на незастрашаващи околната среда методи за събиране на рапан (Rapan) и други черупкови“, и др.

Препоръка: За да се рационализират различните изисквания за консултации с обществеността и участие на обществеността, трябва да се вземат под внимание минималните изисквания по закон, изложени в Приложение 3, с цел постигане на по-добро участие на обществеността и заинтересованите страни, като същевременно се рационализират административните процедури доколкото е възможно. Рационализирането може да бъде постигнато чрез придържане към едни и същи срокове, както и чрез съвместно планиране, например на информационни кампании или кампании за повишаване на осведомеността. Освен това, кръстосаните препратки в документите, които са обект на процеси на консултации с обществеността, могат да увеличат общото разбиране за взаимовръзката между различните нормативни актове от екологичното законодателство.

Стъпка 7

Финализиране на ПоМ

Получените отговори в Стъпка 6 трябва да бъдат взети под внимание с оглед на това дали и как биха могли да бъдат използвани в проекта на ПоМ. Препоръчва се да се изготви резюме с обзор на получените коментари и обяснения по какъв начин всеки коментар е взет под внимание или защо не е взет под внимание. Когато се изискват значителни промени, е важно да се направи консултация със съответните държавни органи, за да се открият общи приемливи решения. Резюмето може да послужи като инструмент за междуведомствени консултации за начина на адресиране на коментарите, получени по време на консултациите с обществеността. Резюмето трябва да бъде предоставено за обществен достъп, заедно с приетата ПоМ. Финализираната версия на ПоМ се представя за одобрение на Консултативния координационен съвет съгласно националните →[Правила за работа](#)²⁹.

²⁹ http://saveti.government.bg/web/cc_501/1

6 Морски защитени територии

Правни аспекти:

Чл. 13, параграф 4 от РДМС/чл. 12, ал. 6 от НООСМВ: Програмите от мерки, разработени съгласно настоящия член, включват мерки за пространствена защита, допринасящи за създаване на последователни и представителни мрежи от защитени морски територии, които в достатъчна степен да отразяват разнообразието на съставляващите ги екосистеми, като например на специални защитени територии, съгласно директивата за местообитанията, на специални защитени територии, съгласно директивата за птиците, както и на морски защитени територии, договорени от Общността или от съответните държави членки в рамките на международни или регионални споразумения, по които те са страни.

Чл. 13, параграф 6 от РДМС: Най-късно до 2013 г. държавите членки правят обществено достояние информацията относно териториите, посочени в параграфи 4 и 5, за всеки морски регион или подрегион.

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР) на България:

Чл. 3: (1) Държавата изгражда Национална екологична мрежа, включваща:

1. защитени зони като част от Европейската екологична мрежа „НАТУРА 2000“, в които могат да участват защитени територии;
2. защитени територии, които не попадат в защитените зони;

(2) В Националната екологична мрежа приоритетно се включват КОРИНЕ места, Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологични важни места.

Чл. 4: Националната екологична мрежа цели:

1. дългосрочното опазване на биологичното, геологичното и ландшафтното разнообразие;
2. осигуряването на достатъчни по площ и качество места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеее и зимуване на дивите животни;
3. създаването на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове;
4. участието на Република България в европейските и световните екологични мрежи;
5. ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитени територии.

Чл. 29: (1) В плановите за управление по чл. 27 се предвиждат мерки, които целят предотвратяване на влошаването на условията в типовете природни местообитания и в местообитанията на видовете, както и на застрашаването и обезпокояването на видовете, за опазването на които са обявени съответните защитени зони.

(2) Мерките по ал. 1 включват:

1. забрана или ограничаване на дейности, противоречащи на изискванията за опазване на конкретните обекти - предмет на защита;
2. превантивни действия за избягване на предсказуеми неблагоприятни събития;
3. поддържащи, направляващи и регулиращи дейности;
4. възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове или на популации на растителни и животински видове;
5. осъществяване на научни изследвания, образователна дейност и мониторинг.

(3) При определяне на мерките по ал. 2 при възможност се вземат предвид:

1. регионалните и местните особености, освен тези за опазване на биологичното разнообразие, както и изискванията на обществото;
2. устойчивото ползване на възобновимите ресурси.

В съответствие с подготвителната работа по интегриране на защитените територии в прилагането на РДВ, извършвана за „Съвместната работна среща по води-морска среда-биоразнообразие-природа“³⁰ през 2014 г., морските защитени територии (МЗТ) се разглеждат като основен елемент от планирането по РДМС за справяне едновременно с няколко вида антропогенен натиск. В прилагането на понятията за защитени територии в целия ЕС обаче терминът МЗТ не е напълно дефиниран, което означава, че той може да се разглежда като предполагащ дадена фиксирана и винаги сходна мярка или общоприет режим на защита на териториите, обозначени като МЗТ. МЗТ в държавите членки на ЕС се различават в широки граници както по отношение на наименованието, така и по отношение на съдържанието (например природни резервати в България, национални паркове в Германия, морски защитени зони в Обединеното кралство и др.). МЗТ се различават също и по отношение на прилаганите разпоредби (зони със забранен риболов, ограничения за риболовните принадлежности, сезонни ограничения и др.). Следователно, понятието „мерки за пространствена защита“, използвано в РДМС, в действителност е по-конкретно.

РДМС не съдържа нормативна база за определяне на МЗТ. Нормативната база обикновено е налице в националното законодателство, свързано с различни законови режими (например опазване на природата, законодателство в областта на рибарството и др.). Освен това, международните законови режими също влияят върху предназначението и управлението на МЗТ (например особено чувствителни морски зони съгласно IMO или други специални режими, позволяващи регулиране на корабоплаването и др.).

За българските териториални води, нормативната база за създаване на МЗТ и други мерки за пространствена защита включва:

- Закон за опазване на околната среда;
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР);
- Закон за защитените територии;
- Закон за водите;

и приложимите наредби:

- Наредба за разработване на планове за управление за защитени територии;
- Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони.

Препоръка: Въз основа на примерните подходи и добри практики в други държави членки на ЕС, подбрани в подкрепа на настоящото ръководство, могат да се вземат под внимание следните варианти във връзка с МЗТ за ПоМ:

- Определяне на нови МЗТ;
- Разширение на географския обхват на съществуващите МЗТ;
- Разширение на обхвата на защита и целите на съществуващите МЗТ;
- Съставяне на планове за управление на новите МЗТ и/или преразглеждане на съществуващите, в рамките на ПоМ.

³⁰ Вижте Adriaenssens et al. 2014, https://circabc.europa.eu/sd/a/9db3ee30-9ac5-4a20-bff9-019f472b62cb/NBMW%20Workshop_BHD%20and%20RBMP_background%20document.pdf

През първия и втория цикъл на прилагане на РДМС, акцентът на пространствената защита беше и би могъл да бъде върху разработването/актуализирането на плановете за управление за съществуващите или новосъздадените МЗТ и върху проучвания, насочени към установяване дали съществуващите МЗТ са достатъчни както в количествено (размер, свързаност и т.н.), така и в качествено (ефективност на режима на защита и мерките за контрол и др.) отношение. На тази база могат да се съставят допълнителни мерки за пространствена защита.

Един проект по програма LIFE на ЕС би бил добра възможност за създаване на списък на защитените активи и за провеждане на сравнение и анализ на празнотите спрямо целите и потребностите, идентифицирани от последната оценка на състоянието на морските води (чл. 8 от РДМС) и поставените екологични цели (чл. 10 от РДМС).

Ако се установи, че съществуващите мерки за пространствена защита не са достатъчни за постигане на екологичните цели и опазване на защитените активи, е възможно да възникне необходимост от количествено или качествено подобрене на мрежата от МЗТ (т.е. разширяване на териториите и/или промяна на плановете за управление или мерките за контрол) и свързаните мерки за включване в ПоМ по време на втория или третия цикъл на прилагане.

Общите стъпки, които могат да насочват изпълнението на мерките по РДМС, свързани с пространствена защита, са:

- Отправна точка: Знанието, че съществуващите мерки за пространствена защита не са достатъчни за изпълнение на целите на политиката (т.е. целите по РДМС).
- Анализ на празнотите и проблемите: Целите за определени видове ли не са изпълнени, или за абиотични фактори (например замърсители)? Има ли подобрения в околната среда като цяло (мониторинг) или ситуацията не се променя вече няколко години? Резултат: Общо определяне на актуалните проблеми (размер и характеристики на предизвикателствата).
- Определение за необходимо действие – количествено разширяване и/или качествено развитие: Проблемът общ ли е, като несъответствие или липса на мерки за контрол? При пълно съответствие ситуацията ще се подобри ли значително? Резултат: Установяване къде конкретно се крият проблемите и къде има нужда от промяна/действие.
- Опции, свързани с тази политика: Кои средства биха могли да повишат ефективността на мерките за пространствена защита? Доброволните споразумения с потребителите/сектори биха ли били достатъчни или са необходими по-строги разпоредби? Резултат: Набор от опции, свързани с политиката („мерки“), които да бъдат включени в общия процес на формулиране и вземане на решения за мерките за ПоМ.

За да бъдат установени доказателства за ефективно определяне на нови МЗТ, се препоръчва концентриране върху приоритетни видове и местообитания и съставяне на целеви мерки за опазване/постигане на целите за защита за тези видове/местообитания. Успоредно с тях ще бъдат защитени други видове и местообитания.

Мониторингът, свързан с МЗТ, трябва да се извършва след процеса на мониторинг, свързан с РДМС (т.е. мониторингът и оценката/докладването по директивите за птиците, местообитанията

и други директиви трябва да бъдат интегрирани с по-широкия контекст на РДМС).
Необходимостта от такъв мониторинг е подчертана в Мярка 13 и 15 в ПоМ 2016–2021 на България.

Тъй като в България плановете за управление за съществуващите МЗТ все още не са съставени, темите, свързани с РДМС (като местообитания и видове, които не са обхванати от директивите за птиците и за местообитанията), трябва да бъдат включени в плановете за управление от самото начало, както е планирано в мерки 14 и 15 на ПоМ 2016–2021 на България.

7 Изключения

Правни аспекти:

Чл. 14, параграф 1-4 от РДМС/чл. 13, ал. 1–7 от НООСМВ:

1. Държава членка може да определи случаи в своите морски води, в които, поради някоя от причините, изброени в букви от а) до г), екологичните цели или доброто състояние на околната среда не могат да бъдат постигнати във всички аспекти чрез мерките, предприети от тази държава членка, или поради причини, посочени в буква д), не могат да бъдат постигнати в рамките на съответния график:

(а) действие или бездействие, за което съответната държава членка не носи отговорност;

(б) естествени причини;

(в) непреодолима сила;

(г) промени или изменения във физическите характеристики на морските води, предизвикани от действия, предприети поради причини от висш обществен интерес, които превишават по значимост отрицателното въздействие върху околната среда, в това число трансгранични въздействия;

(д) природните условия не позволяват своевременно подобряване на състоянието на съответните морски води.

Съответната държава членка описва такива случаи в своята програма от мерки и предоставя на Комисията аргументи в подкрепа на своята позиция. При определяне на такива случаи държавата членка отчита последиците за държавите членки в съответния морски регион или подрегион.

Съответната държава членка обаче предприема подходящи ad hoc мерки с цел да продължи дейностите за постигане на екологичните цели, да избегне по-нататъшното влошаване на състоянието на засегнатите морски води поради причините, изброени в буква б), в) или г), и да смекчи отрицателното въздействие на равнището на съответния морски регион или подрегион или в морските води на други държави-членки.

2. В случаите, които попадат в обхвата на буква г) от параграф 1, държавите членки гарантират, че промените и измененията не препятстват трайно и не излагат на риск постигането на добро състояние на околната среда на равнището на съответния морски регион или подрегион или в морските води на други държави-членки.

3. Мерките ad hoc, посочени в параграф 1, трета алинея, се интегрират, доколкото е практически възможно, в програмите от мерки.

4. Държавите членки разработват и прилагат всички елементи на морските стратегии, посочени в член 5, параграф 2, като при това от тях не се изисква, освен по отношение на първоначалната оценка, посочена в член 8, да предприемат конкретни стъпки, ако не съществува сериозен риск за морската среда или ако разходите биха били непропорционално големи, като се отчитат рисковете за морската среда, както и при условие че не се наблюдава последващо влошаване.

Ако по някоя от тези причини дадена държава членка не предприеме мерки, тя представя на Комисията необходимите обяснения, за да обоснове това свое решение, като същевременно избягва да подлага на траен риск постигането на добро състояние на околната среда.

Държава членка може да определи случаи в своите морски води, в които, поради причините, посочени в чл. 14 от РДМС, екологичните цели или ДСМОС не могат да бъдат постигнати чрез мерките, предприети от тази държава членка (чл. 14, параграф 1, букви от а) до г) от РДМС), или да посочи, че те не могат да бъдат постигнати до 2020 г. (чл. 14, параграф 1, буква д) от РДМС). Въпреки че е възможно претендиране за изключения от постигането на ДСМОС и целите до 2020 г., РДМС изисква предотвратяване на влошаване на състоянието на морските води (чл. 1, параграф 2, буква а) и чл. 14, параграф 1 от РДМС).

България реши да не прилага изключения при докладването на своята ПоМ 2016–2021, тъй като състоянието на околната среда вече се подобрява в резултат от съществуващите мерки (например по отношение на биогенните вещества) или поради липса на информация за мащаба на антропогенния натиск (например подводен шум)³¹.

Препоръка: При преразглеждане и актуализиране на ПоМ, обмислете отново необходимостта от прилагане на изключения. Възможно е да не бъде постигнато ДСМОС за всички дескриптори до 2020 г.

Започнете рано с обмислянето и подготвянето на всяко прилагане на изключения, за да изпълните изискванията на РДМС (вижте →стъпка 3 в раздел 5), включително трансгранична координация с Румъния, за да разполагате с достатъчно време за включване на тези предложени изключения в планираната актуализация на ПоМ и свързаните процедури (определяне на обхвата на ЕО, консултации с обществеността по ПоМ/ЕО).

Прегледайте инструкциите, изложени в →**Ръководство №10 съгласно CIS на РДМС на ЕС**, и всеки нов документ с CIS по РДМС на ЕС, разработен от тогава, както и актуална съдебна практика, обект на решение от Съда на Европейските общности.

Подготвителните стъпки, които, в даден случай, биха могли да включват необходимост от допълнителни специфични оценки, събиране на данни или консултации, включват, освен всичко друго:

- Обосновка за съответната конкретна област и основанието за претендиране за изключение;
- Оценка на последиците от планираното изключение върху морските води на други държави членки и морския (под)регион.

Освен това трябва да се обмислят специални мерки, с цел да се продължат дейностите за постигане на екологичните цели в случаите по чл. 14, параграф 1, букви от б) до г) от РДМС, за да се избегне по-нататъшното влошаване на морските води и за да се смекчи неблагоприятното въздействие на ниво морски регион или съответния подрегион, или в морските води на други държави членки.

Съществуват различия между изключенията съгласно чл. 14 от РДМС и разрешените освобождавания по РДВ (например ограничена възможност по РДМС за претендиране за несвоевременно постигане на ДСМОС и екологичните цели). Тези различия са от значение за последователното прилагане на двете директиви, особено в случаите, в които РДМС разчита на РДВ за постигане на ДСМОС. Подобни различия и последиците от тях трябва да бъдат взети под

³¹ Вижте БДЧР и др. (2016): Резюме на ПоМ.

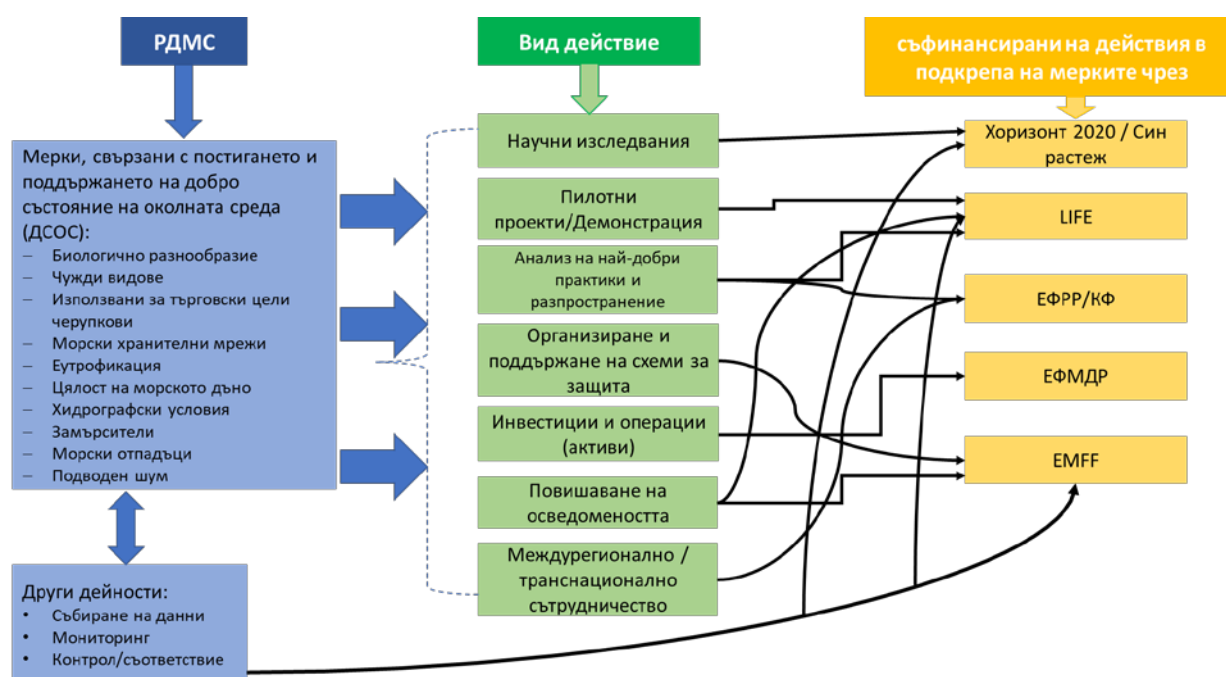
внимание при актуализиране на планирането на мерки и изключенията / освобождаванията по двете директиви. Трябва да се потърси добра координация между двата процеса на планиране. Може да се очаква, че тези различия ще се превърнат в тема за дискусия в бъдещия процес на CIS на РДМС на ЕС.

8 Осигуряване на финансиране за изпълнение на мерките

Необходимо е да се осигури финансиране за ефективно изпълнение на мерките по РДМС. В идеалния случай това трябва да се случи още по време на фазата на обсъждане и планиране, при съставянето на мерки за ПоМ. Освен националните фондове, някои фондове на ЕС също могат да осигурят съ-финансиране. Най-важните от тях са:

- Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР);
- Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР), който финансира и Европейското териториално сътрудничество (Interreg);
- Кохезионен фонд (КФ);
- Програма за околната среда и действията по климата на ЕС (LIFE);
- Рамкова програма на ЕС за научни изследвания и иновации (Хоризонт 2020).

На Фигура 7 са представени видовете действия, които могат да бъдат съфинансирани от инструментите на ЕС и по какъв начин те са свързани с дейностите и мерките по РДМС:

Фигура 7: Инструменти за съ-финансиране на ЕС. Източник: въз основа на АРКАДИС 2014

За да бъдат съфинансирани от тези фондове, мерките трябва да бъдат включени на възможно най-ранен етап във финансовата рамка на съответния фонд/програма, например чрез Споразумения за партньорство и Оперативни програми за регионалните фондове.

Ръководството за механизми за финансиране на мерките по РДМС от ЕС (АРКАДИС 2014)³² дава информация за структурата на фонда/програмата, връзката с РДМС, бюджета и критериите за финансиране и насоки за начина на кандидатстване за средства. Консултирането с този документ

³² <https://circabc.europa.eu/sd/a/04770fd4-b639-44eb-9c09-bc6c282c8833/ESA%202014-10-04%20Guidance%20co-financing%20MSFD.docx>

подпомага конкретното планиране на съфинансирани в подкрепа на изпълнението на мерките по РДМС.

Тъй като фондовете и програмите на ЕС ще се преразглеждат на редовни интервали от 6 години (следващият цикъл започва през 2020 г.), критериите за финансиране, наличният бюджет и др. ще се променят. Следователно, за предстоящите цикли на прилагане ще трябва да се прави оценка на нови насоки и др.

Мярка № 18 от ПоМ 2016 - 2021 на България има за цел събиране и предоставяне на информация относно финансирането: „Осигуряване на поетапно изпълнение на изискванията на РДМС 2008/56/ЕО чрез обезпечаване на необходимата информация в т.ч. механизми за финансиране и управленски решения“. В зависимост от формата на съхранение на данните (например уебсайт, база данни), трябва да се осигури редовна проверка на функционалността и актуализация на източниците и информацията.

9 Екологична оценка (ЕО)

Правни аспекти

Законът за опазване на околната среда на България (Глава 6) и Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми определят условията и реда за екологична оценка на планове и програми в процес на разработка и/или съгласуване от централните и териториалните органи, местните органи на самоуправление и народното събрание.

В случай на извършване на оценка на съвместимостта чрез процедурата по екологична оценка съгласно чл. 31, ал. 4 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) на България, се прилагат изискванията на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.

Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни, 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда (Директива за ЕО) определя минималните условия и процедури за извършване на екологични оценки (ЕО) за планове и програми, които биха могли да имат *съществени последици върху околната среда* (чл. 1). Тя изисква от държавите членки да определят, при спазване на чл. 3, параграф 2 и критериите, изложени в Приложение II към Директивата за ЕО, дали е вероятно плановете и програмите да имат съществени последици върху околната среда чрез разглеждане на всеки отделен случай или чрез конкретизиране на видовете планове и програми.

Прилагането на Директива 2011/42/ЕО е различно в различните държави членки. Няколко, но не всички държави членки на ЕС изискват ЕО за своите програми от мерки съгласно РДМС. Директива 2001/42/ЕО е приложена в България чрез Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. Тя посочва условията и реда за екологична оценка на планове и програми в българското законодателство. Съгласно чл. 85 (1) от Закона за опазване на околната среда на България, съставянето и актуализирането на ПоМ е обект на ЕО.

9.1 Преглед на процедурите по ЕО

ЕО представлява официален процес, който се извършва по време на и успоредно с разработването и актуализирането на ПоМ и преди нейното приемане. Основните стъпки при процедурата по ЕО включват:

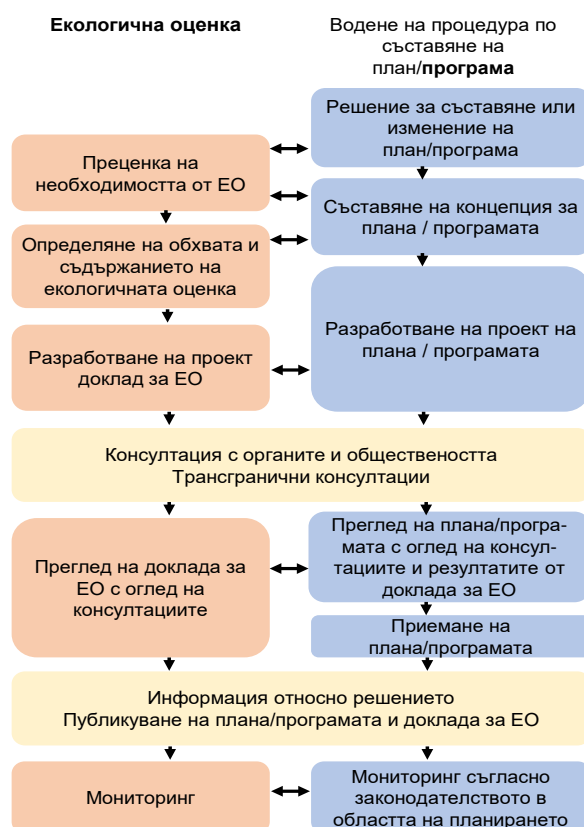
- процедура по определяне на обхвата (разработване на доклад за обхвата и консултации с държавните органи, чиито отговорности и интереси, свързани с опазването на околната среда и човешкото здраве, са засегнати);
- разработване на доклад за екологична оценка;
- провеждане на консултации с органите и с обществеността относно доклада за екологична оценка и ПоМ (наричани от тук нататък „консултации с обществеността“);

- информацията от органите, обществеността и държавите членки, които са консултирани, относно приетата ПоМ и резюмето на начина, по който екологичните съображения са интегрирани в плана и в изискванията за мониторинг.

Целта на процеса на определяне на обхвата и доклада е да се определи обхватът и съдържанието на екологичната оценка, на която ще бъде обект ПоМ.

Консултациите по определяне на обхвата могат да бъдат рационализирани в консултации със засегнатите органи в процеса на разработване или актуализация на ПоМ. Консултациите с обществеността по доклада за екологична оценка представляват неразделна част от процеса на консултиране при разработване и актуализиране на ПоМ. За препоръки относно процесите на участие на обществеността, вижте →стъпка 6 в раздел 5.

Фигура 6 показва кога стартира процесът на ЕО спрямо водещия процес на съставяне или изменение на план или програма (в този случай разработване и актуализация на ПоМ). За обяснение на изискванията, свързани с ЕО за ПоМ, вижте информацията на службите на Европейската комисия в процеса на CIS на РДМС на ЕС.³³ При изготвяне на актуализацията на ПоМ, ЕО трябва да бъде интегрирана в процеса на планиране, за да се гарантира, че двата процеса протичат съгласно общ времеви график. Стъпките, описани във Фигура 8 се отнасят и за случая на актуализиране на ПоМ на България.

Фигура 8: Стъпки при процедурата по ЕО. Стъпките са показани във връзка с водещата процедура за съставяне или изменение на план или програма, в този случай разработване и актуализация на ПоМ. Общите полета показват стъпките, в които ЕО е част от водещия процес.

³³ Европейска комисия (2016), https://circabc.europa.eu/sd/a/f4f8db1a-4f0d-425d-993b-d695b88bc633/MSCG_18-2016-05_Information%20on%20PoMs%20and%20SEA.docx

9.2 Национална ЕО

Целта на ЕО е да осигури висока степен на опазване на околната среда и да допринесе за интегриране на екологичните съображения в изготвянето и приемането на планове и програми с цел насърчаване на устойчивото развитие. Оценката взема под внимание вероятните съществени последици върху околната среда, в т.ч. елементи като биоразнообразието, населението, човешкото здраве, животинския и растителния свят, почвите, водите, атмосферния въздух, климатичните фактори, материалните активи, културното наследство, включително архитектурното и археологичното наследство, ландшафта, както и взаимовръзките между тези елементи.

В качеството си на екологична програма, ПоМ обхваща няколко елемента, които обикновено са изрично обхванати от доклада за екологична оценка, предвид декларираната цел за положително въздействие върху околната среда за постигане на ДСМОС. Добавената стойност на ЕО има за цел да разгледа:

- последиците върху защитените активи, които не са обхванати от РДМС и ПоМ;
- взаимодействията между защитените активи в резултат от плана (включително преминаване на последиците от една среда в друга в резултат от ПоМ);
- алтернативни опции с оглед определяне на мерките с най-малко неблагоприятно въздействие върху околната среда.

В резултат от това съществува припокриване в разглеждането на очакваната ефективност на планираните мерки по ПоМ, свързана с положително въздействие върху състоянието на морската среда, и в разглеждането на „вероятните съществени въздействия“ на ПоМ върху околната среда. Съществуват възможности за адаптиран и опростен подход в извършването на ЕО за ПоМ чрез акцентирание върху тези аспекти, които все още не са обхванати от самата ПоМ.

Препоръка: Концепцията и обхватът на ЕО трябва да бъдат разгледани на ранен етап, още в началото на планиране на актуализацията на ПоМ. Тези съображения трябва да послужат за вземане на ранно решение за организирането на ЕО и доклада за екологична оценка. При възлагане на процеса на ЕО и съставянето на доклада за екологична оценка, е необходимо пряко наблюдение и техническо участие по индивидуалните планирани мерки чрез БДЧР.

Предвид, че целите на ПоМ са изрично насочени към подобряване и опазване на морската среда, в т.ч. местообитанията и видовете, осигуряването на добро оперативно взаимодействие между БДЧР и компетентния орган по опазване на биоразнообразието още на най-ранен етап от преразглеждането на ПоМ ще улесни процеса на ЕО.

Интегрирайте стъпките на процедурата за ЕО в работния план за актуализиране на ПоМ. Важно е още в ранен етап да се вземе решение (например най-късно през 2018 г.) по какъв начин и за каква максимална сума ще бъде възложена ЕО, за да се осигури финансиране (например за 2019/2020) и да се проведе тръжната процедура (например през 2019 г.), преди да започне процесът на актуализация на ПоМ.

9.2.1 Процес на определяне на обхвата

Целта на процеса на определяне на обхвата и доклада за обхвата е да се определи обхватът и съдържанието на екологичната оценка, на която ще бъде обект ПоМ. Процедурата по определяне на обхвата:

- изисква консултации с органите, чиито отговорности и интереси, свързани с опазването на околната среда и човешкото здраве, са засегнати. Това важи за ангажирането на всички засегнати държавни органи (министерства, агенции, общини и др.);
- може да се разшири (но не е задължително) извън законовото изискване за включване на други заинтересовани страни (т.е. гражданското общество, представено чрез неправителствени организации и асоциации, чиито интереси са засегнати от предложените мерки), за да получат те своевременна и ефективна възможност да участват в процеса на планиране (вж. чл. 19, параграф 1 от РДМС).

Процедурата по определяне на обхвата може да бъде под различни форми (например обществено обсъждане, писмени консултации). Съгласно Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, България е избрала писмени консултации при разработването на ПоМ 2016–2021.

Структурата на доклада за определяне на обхвата трябва да следва българските нормативни изисквания.

9.2.2 Доклад за екологична оценка

Директивата за ЕО определя списък със съдържание, което трябва да бъде включено в доклада за екологична оценка и което трябва да се спазва. Тя включва резюме на състоянието на околната среда (→ Изводи – каре 7).

Каре 7: Изводи – Улесняване на работата по доклада за екологична оценка

Един от изводите е, че при съставяне на резюмето на доклада за оценка на текущото състояние на морската среда (чл. 8 от РДМС), може да бъде от полза да се предостави добро и стегнато (например от 2 страници) резюме на състоянието на околната среда, което може да се използва за изискваното описание в доклада за екологична оценка, а също така и за самата ПоМ. Това е не само високо ефективен подход, но и осигурява последователност и означава, че използваните текстове в ПоМ и доклада за екологична оценка вече са съгласувани веднъж.

Обхватът на доклада за екологична оценка допълва ПоМ, тъй като последната има за цел да окаже (положително) въздействие върху защитаваните активи съгласно Закона за водите и НООСМВ и обръща внимание на ефективността на планираните мерки. Опциите за изготвяне на доклада за екологична оценка включват съставяне на самостоятелен документ (както беше направено за ПоМ 2016 - 2021) или интегриране на доклада за екологична оценка в ПоМ (което дава възможност за опростяване на процеса на определяне на съдържанието и съставянето).

9.3 Трансгранични консултации

При преценка от страна на България, че изпълнението на план или програма, които се изготвят за нейната територия, е вероятно да има значително въздействие върху околната среда на територията на друга държава членка, или когато държавите, които е вероятно да бъдат значително засегнати, го изискат, България трябва да изпрати копие от проекта на плана или програмата и съответния доклад за екологична оценка на останалите държави членки, преди одобрение или подаване на ПоМ за преминаване на законодателната процедура (вж. чл. 34, ал. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми; чл. 7 от Директивата за ЕО). Освен това, Протоколът за ЕО към Конвенцията от Еспоо изисква трансгранични консултации с договарящи страни, чиято територия/околна среда има вероятност да бъде съществено засегната от даден план или програма.

Тъй като ПоМ е насочена към допринасяне за подобряване на екологичния статут на водите в Черноморския регион, се очаква ПоМ да окаже (положителен) ефект върху морската среда на други черноморски държави. Няма универсален подход в ЕС за трансгранични консултации по ПоМ съгласно РДМС и доклади за екологична оценка. В Прибалтийския морски регион, договарящите страни на HELCOM координираха уведомленията съгласно протоколът за ЕО към Конвенцията от Еспоо, а в региона на Северно море малка част от договарящите страни прилагат протокола за ЕО. Общият минимален подход, прилаган от всички, е неформално информиране и приканване към коментари от държави членки на ЕС (чрез списъка за изпращане на писма на Координационната група за морска стратегия на ЕС, КГМС) и от договарящите страни по съответната Регионална морска конвенция (РМК) (например чрез списъка за изпращане на писма на координационните органи на РМК по РДМС).

България си сътрудничи тясно с Румъния в разработването на националната ПоМ, която включва предложения за съвместни трансгранични мерки, чиито трансгранични ефекти са добре обхванати чрез съответните национални процеси на консултации с обществеността. Освен това, подходът на България за трансгранични консултации по ПоМ и доклада за екологична оценка включва и Черноморската комисия.

10 Привеждане на ПоМ в изпълнение

Правни аспекти:

Чл. 13, параграф 10 от РДМС/Преходни и заключителни разпоредби, § 9 ал.2 от НООСМВ:
Държавите членки гарантират, че програмите са приведени в изпълнение в рамките на една година от тяхното разработване.

ПоМ е инструмент за планиране. Съответно, планираните мерки са общи или програмни, които изискват конкретизиране (привеждане в изпълнение) и прилагане. Прилагането се случва на ниво държава членка (или на административните нива, посочени по-долу). Привеждането на мерките в изпълнение е предпоставка за успешното изпълнение на ПоМ.

Препоръка: Има няколко основни принципа, които допринасят за успешното привеждане в изпълнение:

- Информационните листове за мерки (→Раздел 2) помагат за документиране на конкретните характеристики на мерките (т.е. конкретна информация за мерките и тяхното изпълнение във времето и пространството).
- Привеждането в изпълнение може да бъде извършено чрез метода SMART:
 - **S**pecific (специфично) – насочено към специфична област на подобрене;
 - **M**easurable (измеримо) – количествено определяне или най-малкото предложение за индикатор за напредък;
 - **A**ssignable (възложимо) – конкретизиране на отговорника за изпълнение на мерките;
 - **R**ealistic (реалистично) – посочване на реалистичните резултати, които могат да бъдат постигнати, предвид наличните ресурси; и
 - **T**ime-related (определено във времето) – конкретизиране на момента, в който резултатът(ите) ще бъде(ат) постигнат(и).
- Планирайте по подходящ начин и осигурете средства и ресурси за изпълнението още на най-ранен етап.
- Цялостната координация на привеждането на мерките в изпълнение с други сектори е предпоставка за ефективното прилагане на РДМС. За това от своя страна е необходимо добро интегриране на оперативно ниво, по-конкретно между органите по околната среда и други сектори, като рибарството, с цел повишаване на интегрирането на елементите от РДМС в изпълнението на други политики. Добрите работни взаимоотношения с органите, отговарящи за управлението на сушата, също са от значение.
- Сроковете за постигане на целите на РДМС са изключително трудни за спазване. Следователно е по-добре да се започне с прилагането „рано и без да бъде идеално“, отколкото да се изчакват „идеалните условия“ (например когато са събрани и анализирани всички възможни данни).
- Наблюдавайте процеса на изпълнение, за да идентифицирате и помогнете за разрешаването на проблеми, давайте обратна връзка на останалите сектори и се уверете, че програмите се изпълняват съгласно първоначалната им цел и структура. В този контекст, редовното докладване към БДЧР и Консултативния координационен съвет

е много важно за проследяване на напредъка и за идентифициране на отклоненията от първоначалния работен план.

- Осигурете обучение и техническа помощ по РДМС, за да предадете знания и умения на тези органи, които трябва да помогнат в изпълнението на ПоМ, но чиято основна дейност е различна.
- Създайте добри връзки с други органи, за да осигурите положително влияние в техните процеси, свързани с прилагането на РДМС.

Планираната структура на сътрудничество в България (вижте →раздел 3) ще играе централна роля в улесняване на изпълнението на ПоМ. Очаква се тя да:

- Определи водещия орган за всяка мярка. Един орган поема ръководството в изпълнението на съответната мярка сред изпълняващите партньори и за докладване на напредъка на изпълнението, дори и той да не е отговорният орган за всички компоненти на мярката. Би било от полза тежката координация да бъде споделена с органи с експертни познания в измерването на индикатори.
- Разработете цялостен план за подробното изпълнение на всяка мярка. Този план ще обхване необходимите дейности за изпълнението на мерките по РДМС за периода 2021–2027 и ще включва необходимите изследвания; осигуряване на финансиране; организиране на начина на подобрене на системата за мониторинг и включване на обмен на информация с други засегнати органи.
- Подготвяйте работния план за всяка година, актуализирайте/разработвайте подробно предстоящия план и го представете на Консултативния координационен съвет за одобрение преди изготвяне на националния бюджет за следващата година.
- Организирайте годишни експертни заседания на компетентните органи съгласно чл. 3 от НООСМВ, за да обсъдите конкретните дейности за следващата година.
- Провеждайте диалози със заинтересованите страни (специални или институционализирани), за да включите техническия, научния и практическия опит и знания на засегнатите икономически сектори. Това помага за осигуряване на чувство на собственост и ангажираност на съответните сектори с антропогенен натиск по отношение на определени мерки.

11 Междинен доклад за изпълнението

Правни аспекти:

Чл. 18 от РДМС/чл. 15 от НООСМВ: В срок до три години след публикуването или актуализирането на всяка програма от мерки съгласно член 19, параграф 2 [от РДМС], държавите членки представят на Комисията кратък междинен доклад, в който се описва напредъкът в изпълнението на програмата.

Забавянето в публикуването на междинния доклад препраща към чл. 19, параграф 2 от РДМС, т.е. момента, в който проектът на ПоМ е публикуван за обществени консултации. Европейската комисия е разяснила в →[Работната програма за 2016–2019 за CIS на РДМС](#)³⁴, че докладването трябва да се извърши в срок от три години след съставянето на ПоМ съгласно чл. 5, параграф 2, буква б), т. (i) от РДМС. Първият такъв срок е до 31 декември, 2018 г.

Към днешна дата изискванията за докладване (съдържание и форма) все още не са съгласувани на ниво ЕС. Може да се очаква, че ще се изисква сходна информация за състоянието на изпълнението, причините за забавянията и наблюдаваните/очакваните пречки в изпълнението, каквото е изискването по отношение на изпълнението на ПоМ по РДВ. Този въпрос обаче остава спорен докато Европейската комисия не опише очакванията си за докладването по чл. 18 от РДМС. Работна група POMESA е определена да разработи, в партньорство с Работната група относно обмяна на данни, информация и знания (PG DIKE), лист за докладване и съответните насоки към него до края на 2017 г. Според плановете към момента на завършване на настоящото ръководство, се очаква групата по съставянето да предостави на РГ POMESA проект на лист за докладване и насоки през февруари, 2018 г. След като изискванията за докладване са ясни, трябва да се обърне внимание на включването им във вътрешния национален формат за докладване на напредъка на изпълнението (вижте раздел 2). Това ще даде възможност за рационализиране на събирането на информация от доклади към ЕС в редовни национални процеси. Все още е необходимо да се направят връзки между междинния доклад за изпълнение и преразглеждането и актуализацията на ПоМ в процеса на CIS на РДМС на ЕС.

³⁴ Европейска комисия (2017), <https://circabc.europa.eu/sd/a/e4891789-9115-4867-81d2-8406a64a1261/MSFD%20CIS%20work%20programme%202016-19.pdf>

12 Използвана литература

Adriaenssens, V.; Kampa, E.; Nixon, S.; Schmidt, G.; Van Gossum, H. (2014): Подготвителна работа за Съвместната работна среща по води-морска среда-биоразнообразие-природа – преглед на начина на третиране на защитените зони от държавите членки по отношение на видовете и местообитанията при съставянето на 1вите Планове за управление на речните басейни съгласно Рамковата директива за водите – информационен документ по работната среща, достъпен на: https://circabc.europa.eu/sd/a/9db3ee30-9ac5-4a20-bff9-019f472b62cb/NBMW%20Workshop_BHD%20and%20RBMP_background%20document.pdf

АРКАДИС (2014): Обща стратегия за изпълнение на РДМС – Механизми за съфинансиране от ЕС по РДМС, ръководство, достъпно на <https://circabc.europa.eu/sd/a/04770fd4-b639-44eb-9c09-bc6c282c8833/ESA%202014-10-04%20Guidance%20co-financing%20MSFD.docx>

АРКАДИС (2015): Информационен документ, обобщаващ опыта във връзка с икономическия анализ в подкрепа на държавите членки в разработването на програма от мерки за Рамковата директива за морска стратегия, достъпен на <https://circabc.europa.eu/sd/a/f3079771-5ab2-4d49-8a23-add8d829c75f/CIS%20Best%20practices%20document-cost%20benefit%20analysis.pdf>

BLANO (2015): Доклад за програма от мерки по РДМС за защита на морската среда в немските части от териториалните води на Северно море и Балтийско море съгласно чл. 45h, ал. 1 от Федералния закон за водите - Приложение 2: Информационен документ за социално-икономическите условия, достъпен на http://meeresschutz.info/berichte-art13.html?file=files/meeresschutz/berichte/art13-massnahmen/MSFD_Art13_PoM_annex_2_socio-economic_assessment.pdf

БДЧР и др. (2016): Резюме на ПоМ, достъпно на http://www.bsbd.org/UserFiles/File/En/MS/Summary_of_PoMs.pdf
Final PoM 2016: https://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd_pom/msfd4text/envwhctnq/

Комисия по опазване на Черно море от замърсяване (1992): Протоколи към Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване, достъпни на http://www.blacksea-commission.org/_convention-protocols.asp

Европейска комисия (2003): Ръководство № 8 съгласно CIS на РДМС на ЕС, Участие на обществеността във връзка с Рамковата директива за водите, 2003, достъпно на [https://circabc.europa.eu/sd/a/0fc804ff-5fe6-4874-8e0d-de3e47637a63/Guidance%20No%208%20-%20Public%20participation%20\(WG%202.9\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/a/0fc804ff-5fe6-4874-8e0d-de3e47637a63/Guidance%20No%208%20-%20Public%20participation%20(WG%202.9).pdf)

Европейска комисия (2013): Стратегически документ, включващ работна програма за 2014 г. и след това, „Learning the lessons and launching a re-enforced phase of implementation“ (Получаване на изводи и стартиране на подкрепена фаза на изпълнение), достъпен на <http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/implementation/pdf/MSFD%20CIS%20future%20work%20programme%202014.pdf>

Европейска комисия (2014а): Ръководство № 10, Програма от мерки съгласно Рамковата директива за морска стратегия – препоръки за изпълнение и докладване, 25 ноември, 2014 г., цитирано като →Ръководство №10 съгласно CIS на РДМС на ЕС; достъпно на

<https://circabc.europa.eu/sd/a/0ee797dd-d92c-4d7c-a9f9-5dffb36d2065/GD10%20-%20MSFD%20recommendations%20on%20measures%20and%20exceptions%20-%20final.pdf>

Европейска комисия (2014b): Доклад от Комисията към Съвета и към Европейския парламент от 20.2.2014, COM (2014) 97 окончателна версия: Първата фаза на изпълнение на Рамковата директива за морска стратегия (2008/56/ЕО) – оценка и насоки на Европейската комисия, достъпен на <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014DC0097>

Европейска комисия (2014c): Работен документ на Комисията от 20.2.2014, SWD (2014) 49 окончателна версия: Приложение към доклада на Комисията COM (2014) 97 окончателна версия; достъпно на <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014SC0049>

Европейска комисия (2015a): Ръководство №12 съгласно CIS на РДМС на ЕС, Докладване по Програми от мерки (чл. 13) и по изключенията (чл. 14) за Рамковата директива за морска стратегия, 5 ноември, 2015 г., → Ръководство №12 съгласно CIS на РДМС на ЕС; достъпно на <https://circabc.europa.eu/sd/a/aa788b20-badf-4125-87a7-08aba9633016/GD12%20-%20Guidance%20on%20Art%2013-14%20Reporting.pdf>

Европейска комисия (2015b): Преглед на Решение за ДСМОС 2010/477/ЕС и Приложение III на РДМС – междусекторни въпроси (версия 5), достъпен на https://circabc.europa.eu/sd/a/edb49c63-b374-4cef-904d-20266f1ae62e/MSCG_17-2015-06_GESCcross-cuttingissues_v5.doc

Европейска комисия (2016): Информация за програмите от мерки по РДМС и ЕО, 19 януари, 2016 г., подадена към 18-тото заседание на Координационната група за морска стратегия на 7 април, 2016 г., документ на КГМС 18-2016-05, достъпен на https://circabc.europa.eu/sd/a/f4f8db1a-4f0d-425d-993b-d695b88bc633/MSCG_18-2016-05_Information%20on%20PoMs%20and%20SEA.docx

Европейска комисия (2017): Обща стратегия за изпълнение на Рамковата директива за морска стратегия (РДМС) 2016–2019 [окончателна версия, одобрена от директорите по морско дело на 15/06/2017], достъпна на <https://circabc.europa.eu/sd/a/e4891789-9115-4867-81d2-8406a64a1261/MSFD%20CIS%20work%20programme%202016-19.pdf>

Решение на Европейската комисия (ЕС) 2017/848 от 17 май, 2017 г., за определяне на критерии и методологични стандарти за добро екологично състояние на морските води, както и на спецификации и стандартизирани методи за мониторинг и оценка, и за отмяна на Решение 2010/477/ЕС, достъпно на <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/AUTO/?uri=CELEX:32017D0848&qid=1509551554347&rid=1>

Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 за установяване на рамка за морско пространствено планиране и собствени изследвания, достъпна на <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/AUTO/?uri=CELEX:32014L0089&qid=1509551661135&rid=1>

Директива на Европейската комисия 2017/845/ЕС т 17 май 2017 г. за изменение на Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на примерните списъци от елементи, които следва да се вземат предвид при подготовката на морски стратегии, достъпна на <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/AUTO/?uri=CELEX:32017L0845&qid=1509551603006&rid=1>

ИМО (1973): Международна конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби, изменена с Протокол от 1978 г., свързан с нея, и с Протокол от 1997 г. (MARPOL), достъпна на

[http://www.imo.org/en/about/conventions/listofconventions/pages/international-convention-for-the-prevention-of-pollution-from-ships-\(marpol\).aspx](http://www.imo.org/en/about/conventions/listofconventions/pages/international-convention-for-the-prevention-of-pollution-from-ships-(marpol).aspx)

ИМО (2004): Международна конвенция за контрол и управление на баластните води и утайките от кораби, достъпна на

[http://www.imo.org/en/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Control-and-Management-of-Ships%27-Ballast-Water-and-Sediments-\(BWM\).aspx](http://www.imo.org/en/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Control-and-Management-of-Ships%27-Ballast-Water-and-Sediments-(BWM).aspx)

Препоръка 2002/413/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2002 относно прилагането на комплексно управление на крайбрежните зони в Европа, достъпна на <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32002H0413>

Rommens, W., Volckaert, A., Casteleyn, K., Lambert, S., Raben-Levetzau, J., Van Breughel, C., Vasiliu, D.; Raykov, V. (2015): Техническата и административна подкрепа за общо прилагане на Рамковата директива за морска стратегия (РДМС) в България и Румъния (Фаза II). Разработена по рамков договор на ЕО (ENV.D.2/FRA/2012/0017), цитиран като „Проект АРКАДИС по РДМС за подкрепа на Черноморския регион“, достъпна на

<http://www.bsbd.org/UserFiles/File/projects/Final%20report%20-%20Phase%20II.pdf>

Interwies, E., Görlitz, S., Dworak, T. (2017): Техническата и административна подкрепа за общо прилагане на РДМС в България и Румъния – Фаза III: Обединяващ доклад за общи индикатори. Вижте окончателния доклад на <http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/bucharest/pdf/RO-BG%20MSFD%20final%20report.pdf>

Veidemane, K.; Dworak, T.; Altvater, S.; Belin, A.; Berglund, M.; Krüger, I.; Panella, E.; Schmidt, S.; Vancauwenbergh, S.; Zamparutti T. (2015): Технически документ относно участието на обществеността и политиките за морските и крайбрежните райони, достъпен на https://circabc.europa.eu/sd/a/3c56efaf-7e4e-4545-8462-9ec8825bc63c/Technical%20paper%20on%20PP_%20MSP_03_02_2015_CLEAN%20-%20formatted.pdf

Приложение 1: Формуляр за информационен лист за нови мерки (Категория 2, чл. 13, параграф 1 и 3 от РДМС)

Характеристики на мярката	Район на управление - Черно море Други кодове	Код: Код за докладване по РДМС № на мярка: Списък от мерки от РДМС																
Заглавие на мярка	ПРИМЕР: „Осигуряване на поетапно изпълнение на изискванията на РДМС 2008/56/ЕО чрез обезпечаване на необходимата информация в т.ч. механизми за финансиране и управленски решения“																	
Кратко и точно описание на мярката																		
Категория на мярката в ЕС	Категоризация на мярката (Категория 2а или 2б) в съответствие с Ръководство съгласно CIS на РДМС на ЕС по докладване по чл. 13 и чл. 14. За мерки от Категория 2а, посочете законодателството на ЕС и международните споразумения, на база на които е съставена мярката.																	
Ключови видове мерки	Връзка към ключови видове мерки съгласно определението в Ръководство съгласно CIS на РДМС на ЕС по докладване по чл. 13 и чл. 14. Всяка мярка трябва да бъде отнесена към най-подходящия ключов вид мярка, но може да бъде отнесена към повече от един ключов вид мярка, ако е необходимо.																	
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>№</th><th>Допълнителни ключови видове мерки за докладване по РДМС</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>26</td><td>Мерки за намаляване на физическата загуба³⁵ на местообитания на морското дъно в морските води (и които не се докладват по ключов вид мерки 6 във връзка с крайбрежни води по РДВ)</td></tr> <tr> <td>27</td><td>Мерки за намаляване на физическите щети³⁶ в морските води (и които не се докладват по ключов вид мерки 6 във връзка с крайбрежни води по РДВ)</td></tr> <tr> <td>28</td><td>Мерки за намаляване на отделянето на енергия, включително подводен шум, в морската среда</td></tr> <tr> <td>29</td><td>Мерки за намаляване на отпадъците в морската среда</td></tr> <tr> <td>30</td><td>Мерки за намаляване на намесите в хидроложките процеси в морската среда (и които не се докладват по ключов вид мерки 6 във връзка с крайбрежни води по РДВ)</td></tr> <tr> <td>31</td><td>Мерки за намаляване на замърсяването от опасни вещества (синтетични вещества, несинтетични вещества, радионуклиди) и системното и/или умишленото изпускане на вещества в морската среда от водни или въздушни източници</td></tr> <tr> <td>32</td><td>Мерки за намаляване на случайно замърсяване от морето.</td></tr> </tbody> </table>		№	Допълнителни ключови видове мерки за докладване по РДМС	26	Мерки за намаляване на физическата загуба ³⁵ на местообитания на морското дъно в морските води (и които не се докладват по ключов вид мерки 6 във връзка с крайбрежни води по РДВ)	27	Мерки за намаляване на физическите щети ³⁶ в морските води (и които не се докладват по ключов вид мерки 6 във връзка с крайбрежни води по РДВ)	28	Мерки за намаляване на отделянето на енергия, включително подводен шум, в морската среда	29	Мерки за намаляване на отпадъците в морската среда	30	Мерки за намаляване на намесите в хидроложките процеси в морската среда (и които не се докладват по ключов вид мерки 6 във връзка с крайбрежни води по РДВ)	31	Мерки за намаляване на замърсяването от опасни вещества (синтетични вещества, несинтетични вещества, радионуклиди) и системното и/или умишленото изпускане на вещества в морската среда от водни или въздушни източници	32	Мерки за намаляване на случайно замърсяване от морето.
№	Допълнителни ключови видове мерки за докладване по РДМС																	
26	Мерки за намаляване на физическата загуба ³⁵ на местообитания на морското дъно в морските води (и които не се докладват по ключов вид мерки 6 във връзка с крайбрежни води по РДВ)																	
27	Мерки за намаляване на физическите щети ³⁶ в морските води (и които не се докладват по ключов вид мерки 6 във връзка с крайбрежни води по РДВ)																	
28	Мерки за намаляване на отделянето на енергия, включително подводен шум, в морската среда																	
29	Мерки за намаляване на отпадъците в морската среда																	
30	Мерки за намаляване на намесите в хидроложките процеси в морската среда (и които не се докладват по ключов вид мерки 6 във връзка с крайбрежни води по РДВ)																	
31	Мерки за намаляване на замърсяването от опасни вещества (синтетични вещества, несинтетични вещества, радионуклиди) и системното и/или умишленото изпускане на вещества в морската среда от водни или въздушни източници																	
32	Мерки за намаляване на случайно замърсяване от морето.																	

³⁵ Мерки, свързани със смяна на инфраструктура и изменение на ландшафта, които въвеждат промени в субстрата и морфологията на морското дъно и следователно постоянна загуба на морски местообитания.

³⁶ Мерки, които адресират други типове нарушаване на морското дъно (дънен риболов, добив на чакъл), които могат да променят характера на морското дъно и неговите местообитания, но които не са с постоянен характер.

	33	Мерки за намаляване на внасянето на биогенни елементи и органична материя в морската среда от източници от морето или въздуха.	
	34	Мерки за намаляване на въвеждането и разпространението на чужди видове в морската среда и за контролирането им	
	35	Мерки за намаляване на биологичните смущения в морската среда от улова на видове, включително инцидентни, нецелови улови	
	36	Мерки за намаляване на други видове биологични смущения, в т.ч. смърт, нараняване, смущение, промяна на локацията на нативни морски видове, въвеждане на микробни патогени и въвеждане на генно-модифицирани морски видове (например от аквакултури)	
	37	Мерки за възстановяване и опазване на морските екосистеми, включително местообитанията и видовете	
	38	Мерки, свързани с мерки за пространствена защита за морската среда (не се докладват по други ключови видове мерки)	
	39	Други мерки	
Екологични цели по РДМС	Свържете мярката към определените на национално ниво приложими екологични цели.		
Дескриптори по РДМС	Свържете мярката към дескрипторите, в съответствие с Приложение 1 към РДМС. Дескрипторите са идентифицирани според съкратената си форма (D1, D2 и т.н.).		
Основни видове антропогенен натиск	Използвайте анализа, извършен през 2012 г. и актуализираните оценки по чл. 8 от РДМС като основа за свързване на мярката със съответните видове антропогенен натиск (номерация в съответствие с видовете натиск, посочени в Приложение 3 от РДМС, Таблица 2а и най-актуалните насоки за докладване на ЕС).		
Основни движещи сили	Секторите/дейностите, към които мярката е насочена (номерация в съответствие с видовете натиск, посочени в Приложение 3 от РДМС, Таблица 2б и най-актуалните насоки за докладване на ЕС).		
Характеристики	Използвайте анализа, извършен през 2012 г. и актуализираните оценки по чл. 8 от РДМС като основа за свързване на мерките със съответните характеристики на околната среда (номерация в съответствие с характеристиките, дефинирани в Ръководство №12 съгласно CIS на РДМС на ЕС по докладване по чл. 13 и чл. 14 и съответните му актуализации).		
Връзка към други директиви/нормативни актове/политики	Целите трябва да съответстват и на други ангажменти по нормативни актове и политики.		
Необходимост от транснационални регулации	Информация относно необходимостта от регулации на двустранно ниво, ниво ЕС, регионално и международно ниво за постигане на екологичните цели по РДМС.		
Инструмент за изпълнение/начин на действие	Посочете начина на изпълнение (правен, технически, политически, икономически) в съответствие с Ръководство №12 съгласно CIS на РДМС на ЕС по докладване по чл. 13 и чл. 14 и съответните му актуализации; възможни са няколко опции. Можете също да посочите конкретни инструменти, които са от полза при изпълнението		
Пространствено въздействие	Пространственото въздействие на мярката (номерация в съответствие с ръководството за докладване по РДМС на ЕС): териториални райони, преходни води (РДВ), крайбрежни води (РДВ), териториални води, ИИЗ, континентален шелф извън ИИЗ, води извън националната юрисдикция.		

Принос на мярката към постигане на целта	<i>Използвайте техническа информация, за да прецените приноса на мярката към постигане на целта.</i>
Трансгранично въздействие	<i>Информация за въздействието на мерките върху водите на съседните държави в Черноморския регион.</i>
Разходи	<i>Разходи за администриране.</i>
Ефективност	<i>Ефективност на мярката в постигането на целите (например чрез проучвания и, ако няма такива, качествено описание).</i>
Индикатор(и) за измерване на ефективността	<i>Индикатори за оценка на напредъка спрямо екологичната цел и елемента за ДСМОС, адресиран от мерките. Ако не са обхванати от тези индикатори, обмислете възможността за допълнителен индикатор за измерване на ефективността.</i>
Социално-икономическа оценка	
Координация	<i>Избор на нивото на управление, което ще координира изпълнението на мерките, т.е. местно, национално, регионално, двустранно. Маркирайте изрично дали мярката е координирана мярка с Румъния.</i>
Техническа приложимост	<i>Опции:</i> • Често използвани, най-добри налични технологии (НДНТ) • Често използвани; богат опит/доказателства за добри практики • Използвани; ограничен опит/неопределености • Ново развитие
Орган, отговорен за изпълнение на мярката	
Възможности за финансиране	
Статут на изпълнението и потенциални трудности	<i>Дайте информация за статута на изпълнение (например планиране/определяне на срокове или действителни предприети действия) и потенциалните предизвикателства, които биха могли да възникнат по време на изпълнението.</i>
Подробно изложение на мярката по време на изпълнение	<i>Някои мерки са „всеобхватни“, така че тук трябва да бъде документирано тяхното подробно изложение.</i>
Очаквани ефекти от постигането на целите	
Кратка информация от ЕО	
Допълнителни ценности за защита (извън РДМС)	<i>Резултати от процеса на ЕО, например климат, атмосферен въздух, почви, земни екосистеми, защита на паметници.</i>
Приемливи алтернативи	<i>Описание на идентифицираните, но отхвърлени алтернативи на мярката, включително нулевия сценарий (т.е. без предприемане на действие).</i>

Приложение 2: Списък на компетентните органи и заинтересованите лица, ангажирани в първия цикъл по РДМС в България

Компетентни органи

Отговорни органи за изпълнение на РДМС съгласно Наредбата за опазване на околната среда в морските води (НООСМВ), приета с ПМС № 273 от 23 ноември, 2010 г. (Обн. ДВ, бр. 94 от 30 ноември, 2010 г.):

1. Министерски съвет на Република България
2. Министерство на околната среда и водите (МОСВ)
3. Басейнова дирекция "Черноморски район"

Подкрепящи институции:

4. Министерство на транспорта, информационните технологии и комуникациите
 - Изпълнителна агенция „Морска администрация“ (ИАМА) и дирекциите във Варна и Бургас
 - Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“ (ДППИ) и териториалните му подразделения във Варна и Бургас
5. Министерство на земеделието и храните:
 - Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
 - Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ) и Областни дирекции по безопасност на храните (ОДБХ) Добрич, Варна и Бургас
6. Министерство на външните работи
7. Министерство на регионалното развитие и благоустройство
8. Министерство на туризма
9. Министерство на енергетиката
10. Министерство на икономиката
11. Министерство на здравеопазването и неговите регионални структури Регионални здравни инспекции
12. Председател на Българската академия на науките или упълномощени лица

Други отговорни органи за изпълнението на мерките от ПоМ на България:

1. Областна администрация Добрич
2. Областна администрация Варна
3. Областна администрация Бургас
4. Община Шабла
5. Община Каварна
6. Община Балчик
7. Община Аксаково
8. Община Варна
9. Община Бяла

10. Община Долни Чифлик
11. Община Аврен
12. Община Несебър
13. Община Поморие
14. Община Бургас
15. Община Созопол
16. Община Приморско
17. Община Царево

Заинтересовани лица

Научни и НПО

1. Институт по океанология „Проф. Фритьоф Нансен“ (ИО-БАН)
2. Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания към Българска академия на науките (ИБЕИ-БАН)
3. Институт по рибни ресурси – Варна (ИРР – Варна)
4. Българско дружество за защита на птиците
5. WWF България
6. Зелени Балкани
7. Денкшат България
8. Местна инициативна рибарска група Бяла - Долни Чифлик - Аврен (МИРГ Бяла - Долни Чифлик - Аврен)
9. Местна инициативна рибарска група Шабла - Каварна - Балчик (МИРГ Шабла - Каварна - Балчик)
10. Местна инициативна рибарска група Поморие - Несебър (МИРГ Поморие - Несебър)
11. Местна инициативна рибарска група Приморско - Созопол - Царево (МИРГ Приморско - Созопол - Царево)

Университети

1. Технически университет – Варна
2. Висше военноморско училище – Варна
3. Икономически университет – Варна

Промишленост

1. „Поддържане чистотата на морските води“ АД
2. „Лукоил Нефтохим Бургас“ АД
3. „Проучване и добив на нефт и газ“ АД
4. Корабостроителница Бургас ЕООД
5. Пристанище Варна
6. Пристанище Бургас

Приложение 3: Законови изисквания на ЕС, свързани с участието на обществеността във водния сектор

Таблица 5: Законови изисквания на ЕС, свързани с участието на обществеността (УО) (свързано с водите/морските води). Въз основа на Veidemane et al. (2015)

Нормативни актове	Приложим и разпоредби	Участници	Процедура на информиране	Фази на участието	Форма на консултации	Обхват на консултациите
Рамкова директива за водите, 2000/60/ЕО ³⁷	1) Чл. 14, параграф 1, изречение първо 2) Чл. 14, параграф 1, изречение второ във връзка с чл. 14, параграф 2	1) Държавите членки трябва да насърчават активното ангажиране на всички <i>заинтересовани страни</i> в прилагането на тази Директива, включително потребителите. 2) Държавите членки трябва да публикуват и да предоставят документи за коментиране на <i>обществеността</i> (период от 6 месеца).	1) Няма предписана конкретна процедура за насърчаване на активното участие. 2) Държавите членки трябва да гарантират, че времевият график и работният план за всеки речен басейн, както и междинният преглед на съществените въпроси и плановете за управление на речните басейни, са публикувани за консултации с обществеността (6 месеца). Освен това, трябва при поискване да бъде предоставян достъп до основните документи и	1) Участието може да се случва по време на различни фази в разработването на Плановете за управление на речните басейни. 2) Моментът за извършване на консултации с обществеността е свързан с публикуването на документите по следния начин: времеви график и работна програма – три години преди началото на периода, обхванат от плана; междинен преглед – две години преди	2) Срок от шест месеца за писмени коментари	2) Консултациите трябва да обхващат съставянето, преразглеждането и актуализацията на ПУРБ. Консултациите трябва да обхващат времеви график и работната програма за съставяне на плана, в т.ч. посочване на мерките за консултации, които ще бъдат предприети, междинен преглед на съществените проблеми, свързани с управлението на водите, идентифицирани в речния басейн, и копия на проекта на плана.

³⁷ Европейска комисия (2003), [Ръководство №8 съгласно CIS на РДМС на ЕС, Участие на обществеността във връзка с Рамковата директива за водите, 2003, https://circabc.europa.eu/sd/a/0fc804ff-5fe6-4874-8e0d-de3e47637a63/Guidance%20No%208%20-%20Public%20participation%20\(WG%202.9\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/a/0fc804ff-5fe6-4874-8e0d-de3e47637a63/Guidance%20No%208%20-%20Public%20participation%20(WG%202.9).pdf)

Нормативни актове	Приложим и разпоредби	Участници	Процедура на информиране	Фази на участието	Форма на консултации	Обхват на консултациите
			използваната информация.	този период; проект на Планове за управление на речните басейни – една година преди този период. Същото се отнася и за актуализираните ПУРБ.		
Директива за наводненията (2007/60/ЕО)	Глава V, чл. 9, параграф 3; 10	1) Държавите членки трябва да насърчават активното участие на <i>заинтересованите страни</i> в разработването, преразглеждането и актуализирането на Плановите за управление на риска от наводнения. 2) Държавите членки оповестяват <i>публично</i> предварителната оценка на риска от наводнения, картите на районите под заплаха от наводнения, картите на районите с риск от наводнения и Плановите за управление на риска от наводнения.	В ДН има изискване за активно предоставяне на информация. Държавите членки оповестяват публично предварителната оценка на риска от наводнения, картите на районите под заплаха от наводнения, картите на районите с риск от наводнения и ПУРН.	Активното участие на всички заинтересовани страни се съгласува с активното участие на заинтересованите страни съгласно РДВ.	Активното участие на всички заинтересовани страни се съгласува с активното участие на заинтересованите страни съгласно РДВ.	Консултациите с обществеността трябва да обхващат съставянето, преразглеждането и актуализацията на ПУРН.
Рамкова директива за морска стратегия (2008/56/ЕО)	Чл. 13; 1) Чл. 19, параграф 1	1) На всички <i>заинтересовани страни</i> своевременно и ефективно трябва да бъде дадена възможност да	1) Няма конкретни изисквания 2) Държавите членки публикуват и предоставят на обществеността за	1) Няма конкретни изисквания. 2) Консултациите трябва да се проведат по време на всяка от	2) Консултациите с обществеността трябва да включват, по възможност, действащите органи	2) Консултациите обхващат всеки елемент от Морската стратегия: първоначалната

Нормативни актове	Приложим и разпоредби	Участници	Процедура на информиране	Фази на участието	Форма на консултации	Обхват на консултациите
	2) Чл. 19, параграф 2	участват в изпълнението на настоящата директива. 2) Публикуване и предоставяне на <i>обществен</i> достъп до проектите на всеки елемент от морските стратегии за коментари.	забележки обобщения на елементи от своите морски стратегии или по свързаните с тях актуализации Следователно е налице изискване за активно предоставяне на информация.	последващите фази в изготвянето на Морската стратегия: за първоначалната оценка (чл. 8), определянето на добро състояние на околната среда (чл. 9), екологичните цели (чл. 10), програмите за мониторинг (чл. 11) и ПоМ (чл. 13).	или структури за управление, включително регионалните морски конвенции, научните консултативни органи и регионалните консултативни съвети. Не е конкретизиран периодът на консултациите.	оценка, определянето на ДСМОС, определянето на екологични цели, програмите за мониторинг и ПоМ.
Директива за морското пространство планиране, 2014/89/ЕС	Преамбюл 21 Преамбюл 24 Чл. 9	1) Държавите членки установяват начините за участие на обществеността посредством информиране на всички <i>заинтересовани страни</i> и консултации със съответните заинтересовани страни и органи и със заинтересованата общественост. 2) Държавите членки също така гарантират, че съответните заинтересовани страни и органи и заинтересованата общественост имат достъп до плановете след завършването им.	Всички заинтересовани страни трябва да бъдат информирани от държавите членки. Директивата за МПП предвижда изискване за активно предоставяне на информация, като в чл. 9 е посочено, че органите на държавите членки трябва да установят начините за участие на обществеността. Тя изисква от държавите членки също да предоставят достъп на обществеността до плановете след завършването им.	Директивата изисква консултации със съответните участници още на най-ранния етап от разработване на морските устройствени планове.	Няма подробни изисквания относно формата, под която трябва да се провеждат консултациите. В Преамбюл 21 е посочено обаче, че добър пример за разпоредби за обществени консултации може да бъде открит в член 2, параграф 2 от Директива 2003/35/ЕО за осигуряване участието на обществеността при изготвянето на определени планове и програми, отнасящи се до околната среда.	Няма подробни изисквания за обхвата на тези консултации. Консултациите обхващат морския устройствен план (на ранен етап на разработване).

Нормативни актове	Приложим и разпоредби	Участници	Процедура на информиране	Фази на участието	Форма на консултации	Обхват на консултациите
Директива за ЕО, 2001/42/ЕО	Чл. 3; 6; 7; 9	Държавите членки определят органите, които следва да бъдат консултирани, включително засегнатата общественост, или която е вероятно да бъде засегната, или има интерес от вземането на решения, включително съответните неправителствени организации, като тези, подпомагащи защитата на околната среда и други засегнати организации.	Изискване екологичният доклад да се предостави на органите и на обществеността (изискване за активно предоставяне на информация).	На обществеността своевременно и ефективно трябва да бъде дадена възможност да участва, т.е по време на изготвянето на плана или програмата и преди приемането ѝ или подаването към законодателя.	Формата на процедурата за консултации може да бъде определена от държавата членка. Трябва да се организират консултации с органите и с обществеността в съседни държави членки, ако съществува вероятност от съществени трансгранични ефекти.	Широк обхват от обществени планове и програми със съществено въздействие върху околната среда, изготвени за области рибарство, енергетика, промишленост, транспорт и др.

Приложение 4: Проект Проект на пътна карта за България за преразглеждане и актуализация на ПоМ – втори цикъл по РДМС

Стъпка	Какво трябва да се постигне?	Какво трябва да се направи?	Потребности от информация	Ръководител	Срок
1. Актуализация на докладите по чл. 8, 9 и 10					
Преглед на резултатите от Обедняващия доклад за общи индикатори ³⁸ и текущата работа	Актуализация на докладите по чл. 8, 9 и 10	Актуализация на докладите по чл. 8, 9 и 10 Адресиране на препоръките от оценката на Европейската комисия съгласно чл. 12 от РДМС на първия доклад по чл. 8, 9 и 10 от РДМС през 2012 г. ³⁹	Нови резултати от мониторинг и статистически данни	БДЧР	2018
2. Актуализация на програмите за мониторинг					
Преглед на текущата работа		Привеждане на мониторинга в съответствие с ревизираното Решение на Комисията 2017/848/ЕС за определяне на критерии и методологични стандарти за ДСМОС на морските води, както и на спецификации и стандартизирани методи за мониторинг и оценка Адресиране на препоръките от оценката на Европейската комисия съгласно чл. 12 от РДМС на първия доклад по чл. 11 от РДМС през 2014 г. ⁴⁰		БДЧР	2020

³⁸ Техническа и административна подкрепа за общо прилагане на РДМС в България и Румъния – Фаза III: Обедняващ доклад за общи индикатори. Вижте окончателния доклад на <http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/bucharest/pdf/RO-BG%20MSFD%20final%20report.pdf>

³⁹ Вижте по-специално Техническа оценка за България (http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/implementation/pdf/national_reports.zip) и Техническа оценка за Черноморски регион (http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/implementation/pdf/regional_reports.zip).

⁴⁰ Вижте по-специално Техническа оценка за България и Техническа оценка за Черноморски регион (http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/implementation/reports_en.htm).

Стъпка	Какво трябва да се постигне?	Какво трябва да се направи?	Потребности от информация	Ръководител	Срок
3. Преглед и актуализация на ПоМ					
3.1. Проверка на поставените екологични цели съгласно чл. 10 от РДМС за постигане на ДСМОС	Набор от екологични цели	Да се види дали съществуват цели за всички видове натиск	Екологични цели (чл. 17 от РДМС)	БДЧР	2019
3.2 Преглед на приноса на мерките за постигане на целите по РДМС	Идентифициране на приноса на мерките за постигане на целите по РДМС	Актуализиране на списъка от съществуващи мерки с допълнителни скорошни мерки, определени от други политики и свързани с постигането на ДСМОС Ангажиране на всички органи на ранен етап Ясно идентифициране на състоянието на изпълнението на съществуващите мерки по РДМС и тяхната ефективност. Оценка на степента, до която съществуващите мерки и мерките по РДМС допринасят за постигане на ДСМОС. Извършване на анализ на празнотите	- ПоМ 2016–2021 - Информация за изпълнението на мерките - Проучване сред други/собствени органи относно съществуващите мерки, които е възможно да са определени съгласно други нормативни документи	БДЧР	2019
3.3 Коригиране на мерките или разработване на нови мерки, необходими за постигане на	Списък от потенциални нови мерки и списък на корекции в съществуващите мерки или мерките по РДМС	Заедно с останалите компетентни органи и с обмен на информация с Румъния относно общите мерки, да се разработи (подробен) списък с предложени действия с отделни	Препоръки на Комисията по чл. 16 от РДМС⁴¹	БДЧР	2020

⁴¹ Към момента на финализиране на настоящото ръководство, оценката на Европейската комисия по чл. 16 от РДМС на ПоМ, докладвани от държави членки на ЕС съгласно чл. 13, параграф 9 от РДМС, все още не е налична. Очаква се тя да бъде публикувана през първото полугодие на 2018 г. на http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/implementation/reports_en.htm.

Стъпка	Какво трябва да се постигне?	Какво трябва да се направи?	Потребности от информация	Ръководител	Срок
екологичните цели и ДСМОС		раздели за 1) коригиране на съществуващи мерки по РДМС и 2) потенциални нови мерки, необходими и подходящи за постигане на екологичните цели и ДСМОС. Предлагане на мярка (мерки) за видовете натиск, когато до момента не са въведени мерки, както и за тези видове натиск, за които съществуващите мерки са недостатъчни.	- Списък с мерки от други държави за вдъхновение - Обмен на информация и общи подходи с Румъния		
3.4 Актуализиране на формуляра за информационни листове за мерките	Информационни листове за трансгранични и национални мерки	Актуализиране на съществуващите формуляри, така че да отговарят на евентуалните нови изисквания за докладване	- Съществуващи информационни листове - Актуализирано ръководство съгласно CIS на РДМС на ЕС относно докладването по чл. 13, параграф 9 от РДМС	БДЧР	2020
3.5 Доразработване на метода за анализ на разходите и ползите и извършване на анализ на рентабилността и анализ на разходите и ползите за всяка нова мярка	Подобрен метод на анализ на разходите и ползите и квалифициране на предложените нови мерки според резултатите от анализа на рентабилността и анализа на разходите и ползите	Доразработване на анализа на разходите и ползите, в съответствие с препоръките на Европейската комисия (ако има такива). Анализиране на новите мерки по втория цикъл според разработената методология	- Списък от нови мерки - Подходи на други държави членки и съответни насоки от Европейската комисия - Информация относно разходите, ефективността и ползите от новите мерки, в зависимост от прилаганата	БДЧР	2020

Стъпка	Какво трябва да се постигне?	Какво трябва да се направи?	Потребности от информация	Ръководител	Срок
			методология за анализ на разходите и ползите		
3.6 Попълване на информационните листове за нови мерки (в т.ч. разходи, ефективност, ползи)	Попълнени информационни листове за новите мерки	Събиране и попълване на информацията за мерките (на ниво отделна мярка)	Необходима информация за ревизирания информационен лист	БДЧР	2021
3.7 Оценка на начина, по който мерките ще допринесат за постигане на целта и в какъв срок (чл. 13, параграф 7 от РДМС)	Преценка на разстоянието до постигане на целта	Въз основа на препоръките на Европейската комисия съгласно чл. 16 от РДМС, разработване на концепция за метод на оценка на начина, по който мерките ще допринесат за постигане на целта и сроковете, в които това ще се случи. Ако е възможно, количествено определяне на степента, до която целта ще бъде постигната. Събиране на актуалната информация, по-специално нова информация от мониторинг от текущи проекти.	В момента не са известни потребностите от информация	БДЧР	2020
3.8 Изключения съгласно чл. 14 от РДМС	- Оценка дали е необходимо прилагане на изключения - ако е необходимо, разработване на обосновки за всеки случай на позоваване на чл. 14 от РДМС - разработване на информационен лист на изключенията за целите на докладването въз основа на формуляра/съдържанието	Прилагане и обосноваване на изключенията	В момента не са известни потребностите от информация	БДЧР	2020

Стъпка	Какво трябва да се постигне?	Какво трябва да се направи?	Потребности от информация	Ръководител	Срок
	на Ръководство №12 съгласно CIS на РДМС на ЕС ⁴² и съответните му актуализации				
3.9 Съгласуване на отговорностите в съставянето и подробна структура на ПоМ	Структура на ПоМ и ясни отговорности	Разработване на обща структура на ПоМ, която интегрира изискванията на РДМС и отразява трансграничните и националните въпроси/аспекти	• ПоМ 2016–2021 • Изисквания по РДМС • Изисквания по CIS на РДМС на ЕС • Информационни листове	БДЧР и МОСВ	2020
3.10 Съставяне на ПоМ	Първоначална версия на ПоМ	Срещи с други министерства Заседания на Експертната консултативна група: покани/призоваване за включване на експерти за обсъждане на мерките и обратната връзка от ведомствата. Заседанията на Съвета трябва: - да представят проект на актуализираната ПоМ и работна програма и да планират бюджета за изпълнение на новите мерки до края на 2022 г. - да се споразумеят за ПоМ, която се предоставя за консултации с обществеността и да постигнат съгласие за работната програма за 2022 г.	• Принос от предходните стъпки, по-конкретно от информационните листове	БДЧР и МОСВ	2020
4. Извършване на ЕО					
4.1 Организиране на процеса на ЕО	Решение по процедурата за ЕО (от министъра на околната среда и водите)	Вземане на решение по процедурата за ЕО Осигуряване на бюджет		МОСВ	2019

⁴² <https://circabc.europa.eu/sd/a/aa788b20-badf-4125-87a7-08aba9633016/GD12%20-%20Guidance%20on%20Art%2013-14%20Reporting.pdf>

Стъпка	Какво трябва да се постигне?	Какво трябва да се направи?	Потребности от информация	Ръководител	Срок
		Ако е приложимо, обявяване на обществена поръчка и подписване на договор			
4.2 Разработване на доклад за обхвата	Съставяне на доклад за обхвата	Разработване на доклад за обхвата	• Информация от първоначалната оценка • Информация от проекта на ПоМ	БДЧР	2020
4.3 Писмени консултации относно доклада за обхвата	Доклад за обхвата	Писмени консултации относно доклада за обхвата	• Съставяне на доклада за обхвата	БДЧР	2020
4.4 Извършване на екологична оценка и разработване на доклад	Съставяне на доклад за екологична оценка, който ще бъде завършен с проекта на ПоМ	Съставяне на доклад за екологична оценка	• Информация от първоначалната оценка • Информация от проекта на ПоМ	БДЧР	2020
5. Консултации с обществеността относно проекта на ПоМ и доклада за екологична оценка					
5.1 Подготовка на консултациите с обществеността	Стратегия за консултации с обществеността	Съгласуване на начина на организация на процеса на консултации с обществеността, като се вземат предвид правните и практическите аспекти	• Информация за общи правила и за културата на консултации с обществеността в България	БДЧР и МОСВ	2019
5.2 Провеждане на консултации с обществеността за проекта на ПоМ и за доклада за екологична оценка	Консултации с обществеността между заинтересованите лица и информираната общественост	Провеждане на консултации с обществеността за проекта на ПоМ и за доклада за екологична оценка Информирание на черноморските държави за проекта	• Съставяне на доклад за екологична оценка • Съставяне на ПоМ	БДЧР	2020
5.3 Отразяване на резултатите от консултациите с обществеността	Резюме на подадените коментари	Обосновка на отразяването	• Обществени мнения относно ПоМ и доклада за екологична оценка	БДЧР	2021

Стъпка	Какво трябва да се постигне?	Какво трябва да се направи?	Потребности от информация	Ръководител	Срок
6. Завършване на ПоМ и ЕО					
6.1 Включване на резултатите от консултациите с обществеността в ПоМ	Актуализиране на главата в ПоМ относно „Информация за консултации с обществеността“ и редактиране на съответните глави на ПоМ	Включване на коментари от консултациите с обществеността в ПоМ	• Съставяне на ПоМ	БДЧР	2021
6.1 Включване на резултатите от консултациите с обществеността в доклада за екологична оценка (ЕО)	Окончателен доклад за екологична оценка	Включване на коментари от консултациите с обществеността в ЕО	• Съставяне на ПоМ • Коментари за ПоМ от обществеността	БДЧР	2021
6.3 Одобрение на актуализираната Морска стратегия, заедно с ПоМ	Актуализация на Морската стратегия	Обсъждане и одобрение от Консултативния координационен съвет; Подаване към Министерския съвет	• Съставяне на актуализираната Морска стратегия	МОСВ	2021
6.4 Публикуване	Публикуване на ПоМ, екологичните становища и всички мерки, свързани с мониторинга	Публикуване на ПоМ на уебсайта, заедно с екологичните становища и всички мерки, свързани с мониторинга	• Окончателна ПоМ • Завършване на процеса на ЕО	БДЧР	2021
7. Докладване към Европейската комисия					
7.1 Електронно докладване към Европейската комисия	Попълнени формуляри за WISE	Подаване на WISE	• Окончателна ПоМ	БДЧР	2022
8. Гарантиране, че ПоМ е приведена в изпълнение в рамките на една година от разработването					
8.1 Привеждане на ПоМ в изпълнение	Приведена в изпълнение ПоМ		• Информация относно напредъка на изпълнението	МОСВ/БДЧР	2022

